

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΤΡΙΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΖΙΟΥΜΑΚΑ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 31022/20)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

9 Απριλίου 2024

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη υπό τις συνθήκες που προβλέπονται στο άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποβληθεί σε συντακτική αναθεώρηση.

Στην υπόθεση Τζιουμάκα κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Τρίτο Τμήμα),
συνεδριάζον ως τμήμα αποτελούμενο από:

Pere Pastor Vilanova, *Πρόεδρος,*

Jolien Schukking,

Γεώργιο Α. Σεργίδη,

Darian Pavli,

Peeler Roosma,

Ιωάννη Κτιστάκη,

Andreas Zund, *δικαστές,*

και Milan Blasko, *Γραμματέα του Τμήματος,*

Έχοντας υπόψη:

την προσφυγή (αριθ. 31022/20) κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας που
κατέθεσε στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την
Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών
("Σύμβαση") η Ελληνίδα υπήκοος Χρυσοβαλάντω Τζιουμάκα
("προσφεύγουσα") στις 17 Ιουλίου 2020,

την απόφαση να κοινοποιήσει στην Ελληνική Κυβέρνηση (εφεξής:
Κυβέρνηση) την αιτίαση σχετικά με τη μη εκτέλεση απόφασης με την οποία
της ανατέθηκε η επιμέλεια των τέκνων της προσφεύγουσας και να κηρύξει
απαράδεκτη την υπόλοιπη προσφυγή,

την απόφαση να δοθεί προτεραιότητα στην υπόθεση σύμφωνα με το
άρθρο 41 του Κανονισμού του Δικαστηρίου,

τις παρατηρήσεις των μερών,

Αφού συσκέφθηκε κεκλεισμένων των θυρών στις 19 Μαρτίου 2024,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία εκδόθηκε κατά την ημερομηνία
αυτή:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η προσφυγή αφορά τη μη εκτέλεση εγχώριων αποφάσεων που αναθέτουν την επιμέλεια δύο ανήλικων τέκνων στη μητέρα τους, την προσφεύγουσα, και απαιτούν από τον πατέρα να της τα επιστρέψει. Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, ο πατέρας αρνήθηκε να συμμορφωθεί με τις προαναφερθείσες αποφάσεις και οι αρχές δεν δραστηριοποιήθηκαν επαρκώς για να τη βοηθήσουν να αποκαταστήσει τη σχέση της με τα παιδιά, παρά τα σχετικά αιτήματά της, συμπεριλαμβανομένης της προσφυγής σε ποινική διαδικασία κατά του πατέρα των παιδιών.

ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

2. Η προσφεύγουσα γεννήθηκε το 1992 και κατοικεί στο Διδυμότειχο Έβρου. Εκπροσωπήθηκε από τον κ. Ε. Αθανασόπουλο, δικηγόρο Πατρών.

3. Η Κυβέρνηση εκπροσωπήθηκε από την Αντιπρόσωπό της, κα Ν. Μαριόλη, και την κα Ζ. Χατζηπαύλου, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

4. Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης μπορούν να συνοψιστούν ως εξής.

Ι. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Η προσφεύγουσα παντρεύτηκε τον Κ.Κ. στο Σουφλί τον Δεκέμβριο του 2011. Απέκτησαν δύο κόρες, την Ε και την Γ, που γεννήθηκαν τον Μάιο του 2012 και τον Φεβρουάριο του 2015 αντίστοιχα.

6. Τον Απρίλιο του 2016 η προσφεύγουσα και ο Κ.Κ. βρέθηκαν με τις δύο κόρες τους στο Σουφλί για να γιορτάσουν το Πάσχα μαζί με την οικογένεια της προσφεύγουσας. Ο Κ.Κ., με το πρόσχημα ότι θα πήγαινε τα παιδιά στην παιδική χαρά, πήρε την Ε και την Γ και τις οδήγησε στο σπίτι των γονιών του στο χωριό Κολοκυθάς στην περιοχή της Αμαλιάδας. Η προσφεύγουσα επέστρεψε αμέσως στο σπίτι στο οποίο διέμενε η οικογένεια στην Αμαλιάδα, αλλά κάθε προσπάθεια που έκανε να συναντήσει τα παιδιά ή να επικοινωνήσει μαζί τους τηλεφωνικά ήταν μάταιη, καθώς ο Κ.Κ. και οι γονείς του την

προσέβαλαν και αρνήθηκαν να την αφήσουν να πλησιάσει τα παιδιά, ενώ εκδήλωσαν επιθετική και βίαιη συμπεριφορά απέναντί της.

II. ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

7. Η προσφεύγουσα και ο Κ.Κ. κατέθεσαν τον Μάιο του 2016 αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων ο ένας κατά του άλλου, προκειμένου να ρυθμίσουν, μεταξύ άλλων, την επιμέλεια των παιδιών. Με την απόφαση αριθ. 28/2016 της 12ης Ιουλίου 2016, που εκδόθηκε από το Μονομελές Πρωτοδικείο Αμαλιάδας, απορρίφθηκε η αγωγή της προσφεύγουσας για την ανάθεση της προσωρινής επιμέλειας των παιδιών και έγινε δεκτή η αντίστοιχη αγωγή του Κ.Κ. Το δικαστήριο αποφάσισε να αναθέσει προσωρινά στον Κ.Κ. όχι μόνο την επιμέλεια των τέκνων, αλλά και την αποκλειστική άσκηση της γονικής μέριμνας "λόγω της μεγάλης έντασης μεταξύ των διαδίκων", προκειμένου να αποφευχθεί "τα τέκνα να αποτελέσουν πηγή έντασης μεταξύ των δύο γονέων". Το εθνικό δικαστήριο έκρινε ότι και οι δύο γονείς ήταν ακατάλληλοι να αναθρέψουν μόνοι τους τα παιδιά, αλλά ότι ο Κ.Κ. θα μπορούσε να βοηθηθεί από τους γονείς του, οι οποίοι ήταν ακόμη νέοι.

8. Μετά από νέα αίτηση ασφαλιστικών μέτρων που υπέβαλε η προσφεύγουσα, με την απόφαση αριθ. 2/2017 της 9ης Ιανουαρίου 2017 καθορίστηκαν οι λεπτομέρειες επικοινωνίας της προσφεύγουσας με τα δύο παιδιά της. Στις 29 Ιουλίου 2016, πριν από την εξέταση της εν λόγω αίτησης, η προσφεύγουσα ισχυρίστηκε ότι είχε προσπαθήσει να δει τα παιδιά της, αλλά είχε ξυλοκοπηθεί από τον Κ.Κ. Ωστόσο, στη συνέχεια, τον Αύγουστο του 2016 παρέλαβε τα παιδιά με τη συγκατάθεση του Κ.Κ., για να περάσει μέρος των καλοκαιρινών διακοπών μαζί τους και τα επέστρεψε στη συνέχεια, καθώς ο πατέρας τους ασκούσε τη γονική μέριμνα βάσει της υπ' αριθμ. 28/2016 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αμαλιάδας. Στη συνέχεια επέστρεψε στο Σουφλί, όπου και διέμενε έκτοτε.

9. Στις 13 Ιουλίου 2016 ο Κ.Κ. άσκησε αγωγή κατά της προσφεύγουσας, ζητώντας να του ανατεθεί η μόνιμη και αποκλειστική γονική μέριμνα, συμπεριλαμβανομένης της επιμέλειας, των δύο θυγατέρων τους. Στις 15 Μαΐου 2017 η προσφεύγουσα άσκησε αγωγή κατά του Κ.Κ. ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αμαλιάδας, ζητώντας, μεταξύ άλλων, α) να λυθεί ο γάμος τους, β) να της ανατεθεί η επιμέλεια των δύο τέκνων και γ) ο Κ.Κ. να της καταβάλει διατροφή για τα τέκνα.

10. Στις 21 Σεπτεμβρίου 2018 το Μονομελές Πρωτοδικείο Αμαλιάδας εξέδωσε την υπ' αριθμ. 87/2018 απόφαση σχετικά με τις δύο προαναφερθείσες αγωγές που ασκήθηκαν από τον Κ.Κ. και την προσφεύγουσα. Με την απόφαση αυτή, ο γάμος τους λύθηκε, η επιμέλεια των δύο θυγατέρων τους ανατέθηκε στην προσφεύγουσα και η γονική μέριμνα ανατέθηκε και στους δύο γονείς. Το εθνικό δικαστήριο σημείωσε ότι η προσφεύγουσα κατέβαλε σημαντικές προσπάθειες να μην αποξενωθεί από τα παιδιά παρά την απόσταση και ότι η ενδεχόμενη άρνηση των παιδιών να επικοινωνήσουν μαζί της προκλήθηκε από την ουδέτερη στάση του Κ.Κ. και την αρνητική στάση των γονέων του απέναντί της. Επιπλέον, ο Κ.Κ. διατάχθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 950 §§ 1 και 3 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, να παραδώσει τα παιδιά στην προσφεύγουσα. Αν δεν συμμορφωνόταν με την εντολή αυτή, θα του επιβαλλόταν πρόστιμο 1.000 ευρώ, πληρωτέο στην προσφεύγουσα, και θα καταδικαζόταν σε κράτηση ενός μηνός. Επιπλέον, διατάχθηκε να καταβάλει διατροφή για τα παιδιά.

11. Στις 8 Οκτωβρίου 2018 ο Κ.Κ. άσκησε έφεση κατά της απόφασης αριθ. 87/2018. Στις 7 Μαΐου 2020, με την υπ' αριθ. 195/2020 απόφαση, το Εφετείο Πατρών απέρριψε την έφεση. Το δικαστήριο σημείωσε συγκεκριμένα ότι ο Κ.Κ. ήταν ακατάλληλος να ασκήσει την επιμέλεια των δύο ανήλικων θυγατέρων του, οι οποίες μάλιστα ανατρέφονταν από τους γονείς του, ενώ η παρουσία του στο σπίτι τους ήταν μόνο περιστασιακή.

12. Στις 9 Ιουνίου 2020 επιδόθηκε στον Κ.Κ. η προαναφερθείσα απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου υπέρ της προσφεύγουσας μαζί με εντολή να της παραδοθούν τα παιδιά στις 11 Ιουνίου 2020 στις 9 π.μ. στο αστυνομικό τμήμα Αμαλιάδας.

13. Στις 10 Ιουνίου 2020 παραδόθηκε το απόγραφο της απόφασης αριθ. 195/2020 του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου, με τον οποίο δόθηκε εντολή σε όλους τους αρμόδιους φορείς να συνδράμουν στην εκτέλεση του τίτλου αυτού, όταν τους ζητηθεί νομίμως.

14. Στις 11 Ιουνίου 2020 ο Κ.Κ. δεν εμφανίστηκε στο αστυνομικό τμήμα της Αμαλιάδας και δεν παρέδωσε τα παιδιά στην προσφεύγουσα.

15. Στις 10 Μαΐου 2021, μετά από αίτηση της προσφεύγουσας με ημερομηνία 23 Απριλίου 2021, εκδόθηκε απόγραφο σε σχέση με την απόφαση αριθ. 87/2018 του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αμαλιάδας, με τον οποίο διατάσσονται όλα τα αρμόδια όργανα να συνδράμουν στην εκτέλεση της προαναφερθείσας απόφασης.

III. ΝΕΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΕΝΩΠΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

16. Στις 15 Ιουνίου 2020 ο Κ.Κ. υπέβαλε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων και προσωρινής διαταγής ανάθεσης σε αυτόν της επιμέλεια των παιδιών, επικαλούμενος αλλαγή των περιστάσεων από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης αριθ. 87/2018 του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αμαλιάδας. Το αίτημα για την έκδοση προσωρινής διαταγής απορρίφθηκε και ο Κ.Κ. απέσυρε το αίτημά του για ασφαλιστικά μέτρα.

17. Στις 22 Ιουνίου 2020 η προσφεύγουσα άσκησε αγωγή ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αμαλιάδας, ζητώντας να εκδοθεί προσωρινή διαταγή για την αφαίρεση της γονικής μέριμνας από τον Κ.Κ. και να ανατεθεί αποκλειστικά σε αυτήν. Το αίτημα για την έκδοση προσωρινής διαταγής απορρίφθηκε. Η κύρια αγωγή αναβλήθηκε μία φορά στις 24 Σεπτεμβρίου 2020

κατόπιν αιτήματος του Κ.Κ., δεύτερη φορά στις 11 Φεβρουαρίου 2021 εξαιτίας της αναστολής των δικών λόγω της πανδημίας COVID-19 και τρίτη φορά στις 14 Οκτωβρίου 2021, οπότε και πάλι αναβλήθηκε κατόπιν αιτήματος του Κ.Κ., με την προσφεύγουσα να συναινεί στη διεξαγωγή της δίκης στις 12 Μαΐου 2022. Κατά την ημερομηνία αυτή η διαδικασία διακόπηκε.

18. Στις 25 Αυγούστου 2020 ο Κ.Κ. υπέβαλε νέα αίτηση ασφαλιστικών μέτρων και προσωρινής διαταγής με την οποία ζητούσε να του ανατεθεί η επιμέλεια των παιδιών ή, εναλλακτικά, να του ανατεθεί η επιμέλεια από κοινού με την προσφεύγουσα, επικαλούμενος μεταβολή των περιστάσεων από την ημερομηνία έκδοσης της υπ' αριθμ. 87/2018 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αμαλιάδας. Η εξέταση του εν λόγω αιτήματος αναβλήθηκε επτά φορές κατόπιν αιτημάτων της προσφεύγουσας και του Κ.Κ. και εξετάστηκε τελικά στις 11 Νοεμβρίου 2021, όταν το προαναφερθέν δικαστήριο εξέδωσε την υπ' αριθ. 22/2022 απόφαση με την οποία απέρριψε το αίτημα του Κ.Κ. επί της ουσίας. Σημείωσε ότι ο λόγος πίσω από την άρνηση των παιδιών να συναντηθούν με τη μητέρα τους ήταν ότι ο Κ.Κ. και οι γονείς του δεν τα είχαν προετοιμάσει για τη μετάβαση. Τόνισε επίσης τις προσπάθειες της προσφεύγουσας να παραμείνει σε επαφή με τα παιδιά της παρά την εχθρότητα που επέδειξαν ο Κ.Κ. και η οικογένειά του και τη μεγάλη απόσταση μεταξύ της κατοικίας της και του τόπου όπου διέμεναν τα παιδιά της με τον πρώην σύζυγό της. Σημείωσε επίσης ότι η προσφεύγουσα, σε μια απέλπιδα προσπάθεια να επικοινωνήσει με τις κόρες της, είχε συναινέσει ακόμη και σε μια προσωρινή διαταγή για να εκτονώσει την ασταθή κατάσταση που είχε δημιουργηθεί και να θέσει τέλος στις δικαστικές διαμάχες για το καλό των παιδιών της. Ωστόσο, αυτό δεν σήμαινε ότι η προσφεύγουσα είχε παραιτηθεί από το δικαίωμά της στην επιμέλεια.

19. Στις 9 Σεπτεμβρίου 2020 η προσφεύγουσα υπέβαλε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων και προσωρινής διαταγής για την άμεση εκτέλεση της

υπ' αριθμ. 87/2018 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αμαλιάδας και της υπ' αριθμ. 195/2020 απόφασης του Εφετείου Πατρών, επικουρικά για την προσωρινή κράτηση του Κ.Κ. και την επιβολή προστίμου 100.000 ευρώ. Ζήτησε επίσης να μεταφερθούν τα παιδιά σε εκπαιδευτικό ίδρυμα στο Διδυμότειχο, όπου διαμένει, και να μπορεί να συναντάται καθημερινά με τα παιδιά της παρουσία παιδοψυχολόγου μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης.

20. Η αίτηση για την έκδοση προσωρινής διαταγής εκδικάστηκε στις 10 Σεπτεμβρίου 2020 και ο δικαστής εξέδωσε διαταγή που καθόριζε τον τόπο, τον χρόνο και τους όρους επικοινωνίας μεταξύ της προσφεύγουσας και των θυγατέρων της. Πιο συγκεκριμένα, ο Κ.Κ. έπρεπε να συνοδεύει τα παιδιά τρεις φορές την εβδομάδα στην προσωρινή κατοικία της προσφεύγουσας στην Αμαλιάδα ή σε τόπο που θα συμφωνούνταν μεταξύ των γονέων, να παραμένει για τριάντα λεπτά και στη συνέχεια να αποχωρεί από το χώρο και να επιστρέφει αργότερα για να παραλάβει τα παιδιά. Το σπίτι των γονέων του Κ.Κ. στο χωριό Κολοκυθάς ορίστηκε ως προσωρινή κατοικία των παιδιών. Σε περίπτωση που τα παιδιά ήταν απρόθυμα να επικοινωνήσουν με την προσφεύγουσα, εναπόκειτο στους γονείς να καθορίσουν για πόσο χρόνο θα έμενε ο Κ.Κ., ενώ σε περίπτωση που τα παιδιά δεν συνεργάζονταν καθόλου και αρνούνταν οποιαδήποτε επικοινωνία, η προσωρινή διαταγή δεν θα θεωρούνταν ότι παραβιάστηκε.

21. Όσον αφορά την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, η εκδίκασή της αναβλήθηκε αρκετές φορές, είτε λόγω της πανδημίας COVID-19 είτε κατόπιν αιτήματος του Κ.Κ. ή των δύο γονέων από κοινού, και τελικά προγραμματίστηκε να πραγματοποιηθεί στις 13 Ιανουαρίου 2022. Κατά την ημερομηνία αυτή η προσφεύγουσα απέσυρε την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων.

22. Όσον αφορά την εκτέλεση της προαναφερθείσας εντολής, στις 11 Σεπτεμβρίου 2020 τόσο η προσφεύγουσα όσο και ο Κ.Κ. ενημέρωσαν την αστυνομία ότι ο Κ.Κ. είχε επισκεφθεί την προσφεύγουσα με τα παιδιά τους.

Ωστόσο, τα παιδιά είχαν αρχίσει να κλαίνε και αρνήθηκαν να πάνε μαζί της, οπότε ο Κ.Κ. τα επέστρεψε στο σπίτι του, αφού πέρασε τρία λεπτά στο χώρο. Στις 22 Σεπτεμβρίου 2020 ο Κ.Κ. ενημέρωσε την αστυνομία ότι είχε επισκεφθεί την προσφεύγουσα με τα παιδιά τους στις 18 Σεπτεμβρίου, 20 Σεπτεμβρίου και 22 Σεπτεμβρίου 2020, αλλά ότι εκείνη δεν ήταν παρούσα στην προσωρινή της κατοικία. Όταν η αστυνομία ζήτησε πληροφορίες από την προσφεύγουσα σχετικά με τα προαναφερθέντα περιστατικά, αυτή δήλωσε ότι ο Κ.Κ. είχε αρνηθεί να της παραδώσει τα παιδιά κατά τις ημερομηνίες αυτές, παρόλο που βρισκόταν στο σπίτι της. Δήλωσε επίσης ότι είχε φύγει από την Αμαλιάδα για να επιστρέψει στο Σουφλί στις 2 Οκτωβρίου 2020.

IV. ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ Κ.Κ.

23. Στις 11 Ιουνίου 2020 η προσφεύγουσα κατέθεσε μήνυση κατά του Κ.Κ., καθώς, κατά την ημέρα εκείνη, δεν της είχε παραδώσει τα ανήλικα παιδιά τους, που ζούσαν μαζί του, όπως όφειλε σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 87/2018 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αμαλιάδας και όπως επιβεβαιώθηκε με την υπ' αριθμ. 195/2020 απόφαση του Εφετείου Πατρών. Την επόμενη ημέρα κατέθεσε συμπληρωματική μήνυση κατά των Γ.Κ. και Ε.Τ., γονέων του Κ.Κ., και στις 30 Ιουνίου 2020 κατέθεσε άλλη μία μήνυση κατά του Ι.Κ., αδελφού του Κ.Κ., και της συζύγου του Α.Σ. για συνδρομή του Κ.Κ. στη μη συμμόρφωση με την εντολή παράδοσης των παιδιών τους σε αυτήν.

24. Στις 12 Ιουνίου, στις 23 Ιουνίου και στις 30 Ιουνίου 2020 αστυνομικοί πραγματοποίησαν έρευνες στην κατοικία του Κ.Κ. παρουσία δικαστή για τον εντοπισμό των παιδιών, χωρίς αποτέλεσμα. Κατά τις ημερομηνίες αυτές, αντίστοιχα, ο Γ.Κ., πατέρας του Κ.Κ., η Ε.Τ., μητέρα του Κ.Κ., και ο Κ.Κ. συνελήφθησαν με αυτόφωρη διαδικασία και οδηγήθηκαν ενώπιον του Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αμαλιάδας για το αδίκημα της απαγωγής ανηλίκου, κατά παράβαση του άρθρου 324 του Ποινικού Κώδικα.

25. Στις 8 Οκτωβρίου 2020 ο Κ. Κ. συνελήφθη και πάλι στην κατοικία του και κατηγορήθηκε για το αδίκημα της απαγωγής ανηλίκου, όπως και οι γονείς του και ο αδελφός του, οι οποίοι δεν συνελήφθησαν, διότι την ημερομηνία εκείνη όλοι μαζί παρεμπόδισαν την προσφεύγουσα να παραλάβει τα παιδιά της από τα σχολεία τους, παρόλο που ο Κ. Κ. θα έπρεπε ήδη να της τα είχε παραδώσει.

26. Την ίδια ημέρα, πραγματοποιήθηκαν περαιτέρω έρευνες στην κατοικία του Κ.Κ., στην επιχείρησή του και στην κατοικία του αδελφού του, παρουσία δικαστή, προκειμένου να βρεθούν τα παιδιά και να παραδοθούν στη μητέρα τους, χωρίς επιτυχία.

27. Μετά την υποβολή πολλών μηνύσεων από την προσφεύγουσα, οι δικογραφίες συγχωνεύθηκαν και ασκήθηκαν ποινικές διώξεις κατά του Κ.Κ. και των συγγενών του για το αδίκημα της απαγωγής ανηλίκου και διεξήχθη έρευνα. Η δικογραφία υποβλήθηκε στο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Αμαλιάδας, το οποίο στις 4 Ιουνίου 2021 εξέδωσε το υπ' αριθμ. 35/2021 βούλευμα με την οποία ο Κ.Κ. παραπέμφθηκε να δικαστεί στο Τριμελές Εφετείο Κακουρηγμάτων Πατρών για το αδίκημα της αρπαγής ανηλίκου κάτω των 14 ετών δια παραλείψεως συγχρόνως και κατ' εξακολούθηση. Οι συγγενείς του κατηγορήθηκαν για ηθική αυτουργία στην τέλεση του προαναφερόμενου αδικήματος. Σύμφωνα με το βούλευμα, η απαγωγή των παιδιών δεν είχε λάβει χώρα με την αφαίρεσή τους από τη φροντίδα της μητέρας τους, καθώς, κατά το χρόνο αυτό, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 195/2020 απόφαση του Εφετείου Πατρών, βρίσκονταν νομίμως υπό την επιμέλεια του πατέρα τους σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 28/2016 απόφαση ασφαλιστικών μέτρων. Παρ' όλα αυτά, η απαγωγή είχε λάβει χώρα λόγω παράλειψης, καθώς ο Κ.Κ. είχε συγκεκριμένη νομική υποχρέωση να παραδώσει τα παιδιά του στη μητέρα τους σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 195/2020 απόφαση του Εφετείου Πατρών, το οποίο είχε απορρίψει την έφεση του Κ.Κ.. Η υποχρέωση του Κ.Κ. δεν είχε αρχίσει όταν

του επιδόθηκε ή του κοινοποιήθηκε η τελευταία απόφαση, αλλά στις 11 Ιουνίου 2020, την ημέρα που η προσφεύγουσα είχε δηλώσει ότι ήταν η ημερομηνία κατά την οποία ο Κ.Κ. θα έπρεπε να είχε οικειοθελώς συμμορφωθεί με το περιεχόμενο της υπ' αριθμ. 87/2018 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αμαλιάδας όσον αφορά την παράδοση των παιδιών.

28. Δύο παράλληλες διαδικασίες σχετικά με το αδίκημα της απαγωγής εκκρεμούσαν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Όσον αφορά την κατηγορία κατά του Κ.Κ. για το αδίκημα της απαγωγής σε βαθμό πλημμελήματος, η ακροαματική διαδικασία αναβλήθηκε πολλές φορές. Η τελευταία γνωστή στο Δικαστήριο ημερομηνία για την οποία είχε προγραμματιστεί ήταν η 16η Ιανουαρίου 2024. Όσον αφορά το αδίκημα της απαγωγής σε βαθμό κακουργήματος για το οποίο κατηγορήθηκαν ο Κ.Κ., οι γονείς του και η κουνιάδα του, η ακροαματική διαδικασία αναβλήθηκε πολλές φορές. Η τελευταία γνωστή στο Δικαστήριο ημερομηνία για την οποία είχε προγραμματιστεί ήταν η 15η Νοεμβρίου 2023 ενώπιον του Εφετείου Πατρών.

29. Άλλες ποινικές διαδικασίες κινήθηκαν κατά του Κ.Κ. και ενός μάρτυρα, του Α.Τ., ο οποίος είχε καταθέσει ενόρκως για τους σκοπούς της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων του Κ.Κ. κατά της προσφεύγουσας σχετικά με την προσωρινή ανάθεση της επιμέλειας των δύο παιδιών σε αυτήν, ότι είχε σχέση με την προσφεύγουσα. Με την απόφαση υπ' αριθμ. 67/2023 του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αμαλιάδας του ο Α.Τ. καταδικάστηκε για ψευδορκία και ο Κ.Κ. για ηθική αυτουργία στην ψευδορκία.

V. ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

30. Στις 9 Σεπτεμβρίου 2020 η προσφεύγουσα υπέβαλε καταγγελία στον εισαγγελέα του Αναιρετικού Δικαστηρίου. Επικαλούμενη το άρθρο 8 της Σύμβασης, κατήγγειλε ότι η αστυνομία δεν είχε καταφέρει να εντοπίσει τον Κ.Κ. και τους συνεργούς του και να της παραδώσει τα παιδιά τους. Επεσήμανε την εθνική απόφαση που της ανέθεσε το δικαίωμα επιμέλειας και το γεγονός

ότι είχε υποβάλει αιτήσεις συνδρομής στην αστυνομία και είχε καταθέσει μηνύσεις κατά του Κ.Κ. και της οικογένειάς του. Σημείωσε επίσης ότι το χωριό στο οποίο διέμεναν ο Κ.Κ. και οι γονείς του είχε μόνο ογδόντα κατοίκους, οι οποίοι είχαν επανειλημμένα δει τα παιδιά της, αλλά η αστυνομία είχε αρνηθεί να τη βοηθήσει. Τέλος, κατήγγειλε ότι ο Κ.Κ. την είχε παρενοχλήσει υποβάλλοντας συνεχώς αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων στην προσπάθειά του να παραβιάσει το δεδικασμένο της υπ' αριθμ. 87/2018 απόφασης του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αμαλιάδας.

31. Στις 16 Σεπτεμβρίου 2020 η προσφεύγουσα υπέβαλε αίτηση στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αμαλιάδας, ζητώντας συνδρομή για την εκτέλεση της υπ' αριθ. 195/2020 απόφασης του Εφετείου Πατρών. Ανέφερε ότι ο Κ.Κ. την παρενοχλούσε υποβάλλοντας διαδοχικές αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων, τις οποίες αργότερα απέσυρε. Τέλος, ανέφερε ότι η αστυνομία της Αμαλιάδας δεν της προσέφερε επαρκή βοήθεια για την ανάκτηση των παιδιών της. Ζήτησε από τον εισαγγελέα να διατάξει την αστυνομία να βοηθήσει στην παράδοση των παιδιών της, καθώς στο παρελθόν ο γαμπρός της την είχε χτυπήσει όταν είχε προσπαθήσει να επικοινωνήσει με τις κόρες της. Δεν δόθηκαν περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με το αίτημα αυτό.

ΣΥΝΑΦΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ι. ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

32. Το συναφές εθνικό δίκαιο είναι διαθέσιμο στις υποθέσεις *Κατσίκερος κατά Ελλάδας* (αριθ. 2303/19, § 21, 21 Ιουλίου 2022) και *Ι.Σ. κατά Ελλάδας* (αριθ. 19165/20, § 51, 23 Μαΐου 2023).

33. Επιπλέον, οι ακόλουθες σχετικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα (όπως ίσχυε κατά τον χρόνο έκδοσης των εθνικών αποφάσεων και ο οποίος αντικαταστάθηκε στις 16 Σεπτεμβρίου 2021 από τον ν. 4800/2021) έχουν ως εξής:

Άρθρο 1513

Διαζύγιο ή ακύρωση του γάμου

"Η άσκηση της γονικής μέριμνας μπορεί να ανατεθεί σε έναν από τους γονείς ή, αν αυτοί συμφωνούν ορίζοντας συγχρόνως τον τόπο διαμονής κατοικίας του τέκνου, στους δύο από κοινού. Το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει διαφορετικά, ιδίως να καταναείμει την άσκηση της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων ή να την αναθέσει σε τρίτον.

Για τη λήψη της απόφασής του, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του τους έως τότε δεσμούς του τέκνου με τους γονείς και τους αδελφούς του, καθώς και τις τυχόν συμφωνίες που έκαναν οι γονείς του τέκνου σχετικά με την επιμέλεια και τη διοίκηση της περιουσίας του ... "

Άρθρο 1514

Διακοπή της συμβίωσης

"Οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις όπου υπάρχει διακοπή της συμβίωσης των συζύγων."

34. Μετά την ψήφιση του ν. 4800/2021, ορισμένες διατάξεις του Αστικού Κώδικα αντικαταστάθηκαν από τις 16 Σεπτεμβρίου 2021. Οι σχετικές νέες διατάξεις έχουν ως εξής

Άρθρο 1511

Άσκηση ανάθεση γονικής μέριμνας κατά το συμφέρον του τέκνου

"1. Κάθε απόφαση των γονέων σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας πρέπει να αποβλέπει στο βέλτιστο συμφέρον του τέκνου.

2. Στο βέλτιστο συμφέρον του τέκνου, που εξυπηρετείται ιδίως από την ουσιαστική συμμετοχή και των δύο γονέων στην ανατροφή και φροντίδα του, καθώς επίσης και από την αποτροπή διάρρηξης των σχέσεών του με καθένα από αυτούς, πρέπει να αποβλέπει και η απόφαση του δικαστηρίου, όταν αποφασίζει σχετικά με την ανάθεση της γονικής μέριμνας ή με τον τρόπο άσκησής της. Η απόφαση του δικαστηρίου συνεκτιμά παραμέτρους, όπως την ικανότητα και πρόθεση καθενός εκ των γονέων να σεβαστεί τα δικαιώματα του

άλλου, τη συμπεριφορά κάθε γονέα κατά το προηγούμενο χρονικό διάστημα και τη συμμόρφωσή του με τις νόμιμες υποχρεώσεις του, δικαστικές αποφάσεις, εισαγγελικές διατάξεις και προηγούμενες συμφωνίες που είχε συνάψει με τον άλλο γονέα και αφορούν το τέκνο.

3. Η απόφαση του δικαστηρίου πρέπει επίσης να σέβεται την ισότητα μεταξύ των γονέων και να μην κάνει διακρίσεις εξαιτίας ιδίως του φύλου, του σεξουαλικού προσανατολισμού, της φυλής, της γλώσσας, της θρησκείας, των πολιτικών ή όποιων άλλων πεποιθήσεων, της ιθαγένειας, της εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης ή της περιουσίας.

4. Ανάλογα με την ωριμότητα του τέκνου πρέπει να ζητείται και να συνεκτιμάται η γνώμη του, πριν από κάθε απόφαση σχετική με τη γονική μέριμνα και τα συμφέροντά του.."

Άρθρο 1518

Επιμέλεια του προσώπου

" Η επιμέλεια του προσώπου του τέκνου περιλαμβάνει ιδίως την ανατροφή, την επίβλεψη, τη μόρφωση και την εκπαίδευσή του, καθώς και τον προσδιορισμό του τόπου διαμονής του... Κάθε γονέας υποχρεούται να διαφυλάσσει και να ενισχύει τη σχέση του τέκνου με τον άλλο γονέα, τους αδελφούς του, καθώς και με την οικογένεια του άλλου γονέα, ιδίως όταν οι γονείς δεν ζουν μαζί ή ο άλλος γονέας έχει αποβιώσει."

Άρθρο 1532

Συνέπειες κακής άσκησης [των γονικών καθηκόντων]

" Αν ο πατέρας ή η μητέρα παραβαίνουν τα καθήκοντα που τους επιβάλλει το λειτούργημά τους για την επιμέλεια του προσώπου του τέκνου ή τη διοίκηση της περιουσίας του ή αν ασκούν το λειτούργημα αυτό καταχρηστικά ή δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν σε αυτό, το δικαστήριο μπορεί, εφόσον το ζητήσουν ο άλλος γονέας ή οι πλησιέστεροι συγγενείς του τέκνου ή ο εισαγγελέας, να διατάξει οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο.

Κακή άσκηση της γονικής μέριμνας συνιστούν ιδίως:

α. η υπαίτια μη συμμόρφωση προς αποφάσεις και διατάξεις δικαστικών και εισαγγελικών αρχών που αφορούν το τέκνο ή προς την υπάρχουσα συμφωνία των γονέων για την άσκηση της γονικής μέριμνας,

β. η διατάραξη της συναισθηματικής σχέσης του τέκνου με τον άλλο γονέα και την οικογένειά του και η με κάθε τρόπο πρόκληση διάρρηξης των σχέσεων του τέκνου με αυτούς,

γ. η υπαίτια παράβαση των όρων της συμφωνίας των γονέων ή της δικαστικής απόφασης για την επικοινωνία του τέκνου με τον γονέα με τον οποίο δεν διαμένει και η με κάθε άλλο τρόπο παρεμπόδιση της επικοινωνίας,

δ. η κακή άσκηση και η υπαίτια παράλειψη της άσκησης του δικαιώματος επικοινωνίας από τον δικαιούχο γονέα,

ε. η αδικαιολόγητη άρνηση του γονέα να καταβάλει τη διατροφή που επιδικάστηκε στο τέκνο από το δικαστήριο ή συμφωνήθηκε μεταξύ των γονέων,

στ. η καταδίκη του γονέα, με οριστική δικαστική απόφαση, για ενδοοικογενειακή βία ή για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ή για εγκλήματα οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής.

Το δικαστήριο, στις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου, δύναται να αφαιρέσει από τον υπαίτιο γονέα την άσκηση της γονικής μέριμνας ή την επιμέλεια, ολικά ή μερικά, και να την αναθέσει αποκλειστικά στον άλλο γονέα, καθώς επίσης να διατάξει κάθε πρόσφορο μέτρο προς διασφάλιση του συμφέροντος του τέκνου...".

II. ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

35. Οι σχετικές διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας έχουν ως εξής:

Άρθρο 735

Σε σχέσεις συζύγων ή γονέων και τέκνων

Μετοίκηση

"Το δικαστήριο έχει το δικαίωμα να διατάζει κάθε πρόσφορο ασφαλιστικό μέτρο που υπαγορεύεται από τις περιστάσεις, για τη ρύθμιση των σχέσεων των συζύγων από το γάμο και των σχέσεων γονέων και τέκνων. Ιδίως ... να ορίσει το γονέα στον οποίο ανήκει προσωρινά η άσκηση της γονικής μέριμνας, να αφαιρέσει από τους γονείς τη γονική μέριμνα εν όλω ή εν μέρει και να ρυθμίσει τα σχετικά με την επικοινωνία με το τέκνο...

Άρθρο 946

Αυτοπρόσωπη επιχείρηση πράξης

"#1. Αν ο οφειλέτης δεν εκπληρώνει την υποχρέωσή του να επιχειρήσει πράξη που δεν μπορεί να γίνει από τρίτο πρόσωπο και η επιχείρησή της εξαρτάται αποκλειστικά από τη βούληση του οφειλέτη, το δικαστήριο τον καταδικάζει να εκτελέσει την πράξη και στην περίπτωση που δεν την εκτελέσει τον καταδικάζει αυτεπαγγέλτως σε χρηματική ποινή έως πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ υπέρ του δανειστή και σε προσωπική κράτηση έως ένα έτος".

Άρθρο 950

Απόδοση ή παράδοση τέκνου

"#1. Με την απόφαση με την οποία διατάσσεται η απόδοση ή παράδοση τέκνου, καταδικάζεται ο γονέας που έχει το τέκνο να εκτελέσει αυτήν την πράξη και με την ίδια απόφαση, για την περίπτωση που δεν την εκτελέσει, απαγγέλλεται αυτεπαγγέλτως χρηματική ποινή έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ υπέρ του αιτούντος την απόδοση ή παράδοση και σε προσωπική κράτηση έως ένα (1) έτος...

2. Αν παρεμποδίζεται το δικαίωμα της προσωπικής επικοινωνίας του γονέα με το τέκνο, η απόφαση που ρυθμίζει την επικοινωνία μπορεί να απειλήσει με χρηματική ποινή και προσωπική κράτηση εκείνον που εμποδίζει την επικοινωνία και εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 947.

2. Αν παρεμποδίζεται το δικαίωμα της προσωπικής επικοινωνίας του γονέα με το τέκνο, το δικαστήριο, που ρυθμίζει το δικαίωμα της προσωπικής επικοινωνίας του γονέα με το τέκνο, καθορίζει τα χρονικά διαστήματα αυτής και απειλεί, και αυτεπάγγελα, σε βάρος εκείνου που εμποδίζει κάθε φορά την επικοινωνία, για κάθε παράβαση, χρηματική ποινή έως δέκα χιλιάδες (10,000.00) ευρώ και προσωπική κράτηση έως ένα (1) έτος. Η παρεμπόδιση του δικαιώματος της προσωπικής επικοινωνίας του γονέα με το τέκνο διαπιστώνεται με έκθεση δικαστικού επιμελητή, ο οποίος παρευρίσκεται κατά τον ορισθέντα χρόνο έναρξης της επικοινωνίας".

III. ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

36. Το άρθρο 232Α του Ποινικού Κώδικα, όπως ίσχυε έως τις 30 Ιουνίου 2019, προέβλεπε την τιμωρία των προσώπων που δεν συμμορφώνονταν με δικαστική απόφαση. Το νέο άρθρο 169Α του Ποινικού Κώδικα, όπως ισχύει από την 1η Ιουλίου 2019, προβλέπει τα εξής:

"1. Όποιος δεν συμμορφώθηκε σε προσωρινή διαταγή ή διάταξη δικαστικής απόφασης πολιτικού δικαστηρίου ή σε εισαγγελική διάταξη που αφορούν ... την άσκηση της γονικής μέριμνας [ή] την επικοινωνία με το τέκνο ... τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία (3) έτη ή χρηματική ποινή...

Η ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

I. ΦΕΡΟΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 8 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

37. Η προσφεύγουσα κατήγγειλε ότι η μη εκτέλεση των εθνικών αποφάσεων που της ανέθεταν την επιμέλεια των δύο ανήλικων παιδιών της παραβίασε το δικαίωμά της στην οικογενειακή ζωή, όπως προβλέπεται στο άρθρο 8 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

"1. Παν πρόσωπον δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του.

2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξη επέμβασις δημοσίας αρχής εν τη ασκήσει του δικαιώματος τούτου, εκτός εάν η επέμβασις αύτη προβλέπεται υπό του

νόμου και αποτελεί μέτρον το οποίον, εις μίαν δημοκρατικήν κοινωνίαν, είναι αναγκαίον δια την εθνικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν, την οικονομικήν ευημερίαν της χώρας, την προάσπισιν της τάξεως και την πρόληψιν ποινικών παραβάσεων, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων."

A. Επί του παραδεκτού

1. Οι ισχυρισμοί της Κυβέρνησης

38. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι η προσφεύγουσα δεν είχε εξαντλήσει τα εσωτερικά ένδικα μέσα, παρόλο που είχε στη διάθεσή της πολλά ένδικα μέσα. Συγκεκριμένα, ο Κ.Κ. είχε διαταχθεί να της παραδώσει τα παιδιά σύμφωνα με την απόφαση αριθ. 87 /2018 υπό την απειλή της επιβολής προστίμου 1.000 ευρώ ή προσωπικής κράτησης για ένα μήνα. Επομένως, η προσφεύγουσα θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει την προαναφερθείσα απόφαση ως μέσο για να εξαναγκάσει τον Κ.Κ. να συμμορφωθεί με την εντολή. Αν και είναι αλήθεια ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, καταναγκαστικά μέσα όπως η στέρηση της ελευθερίας δεν κρίνονται κατάλληλα σε περιπτώσεις παρεμπόδισης του δικαιώματος επικοινωνίας ενός γονέα με το παιδί του, στην προκειμένη περίπτωση ακόμη και το χρηματικό πρόστιμο θα μπορούσε να είναι αποτελεσματικό, ώστε να αποφευχθεί η προσφυγή στη στέρηση της ελευθερίας. Επιπλέον, τα παιδιά γνώριζαν ήδη πολύ καλά τη διαμάχη μεταξύ των γονέων τους σχετικά με την επιμέλειά τους, οπότε δεν μπορούσε εύλογα να υποστηριχθεί ότι η προσφεύγουσα δεν ήθελε να τα αναστατώσει.

39. Η Κυβέρνηση υποστήριξε περαιτέρω ότι η αίτηση βάσει του άρθρου 1532 ΑΚ για την αφαίρεση της γονικής μέριμνας από τον Κ.Κ. επειδή δεν συμμορφώνεται με τις αποφάσεις των εθνικών δικαστηρίων ή τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από αυτές θα μπορούσε να θεωρηθεί αποτελεσματικό μέτρο υπό τις περιστάσεις. Η προσφεύγουσα είχε υποβάλει αίτηση με θέμα την αφαίρεση της γονικής μέριμνας του Κ.Κ. στις 22 Ιουνίου 2020, η οποία

εκκρεμούσε ακόμη κατά τον χρόνο που τα μέρη υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους και αργότερα αποσύρθηκε.

40. Επιπλέον, η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι η προσφεύγουσα θα μπορούσε να είχε υποβάλει αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, καθώς είχε αξίωση για την παράδοση των παιδιών της βάσει του άρθρου 1518 ΑΚ. Αφού κατέθεσε την αίτησή της στο Δικαστήριο, στις 9 Σεπτεμβρίου 2020 η προσφεύγουσα υπέβαλε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων και προσωρινής διαταγής για την άμεση εκτέλεση των αποφάσεων αριθ. 87/2018 και 195/2020 ή για την προσωπική κράτηση του Κ.Κ. και την επιβολή σε βάρος του προστίμου ύψους 100.000 ευρώ. Στις 10 Σεπτεμβρίου 2020 ο δικαστής ρύθμισε προσωρινά τις λεπτομέρειες σχετικά με την επαφή της προσφεύγουσας με τα παιδιά της. Η εκδίκαση της αίτησης ασφαλιστικών μέτρων είχε αναβληθεί αρκετές φορές μέχρι τις 13 Ιανουαρίου 2022, οπότε η προσφεύγουσα απέσυρε την αίτησή της για ασφαλιστικά μέτρα. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, το γεγονός ότι η προσφεύγουσα κατέθεσε την προσφυγή της στο Δικαστήριο πριν από την έκδοση απόφασης επί της προαναφερθείσας αίτησης ασφαλιστικών μέτρων καθιστούσε την προσφυγή της πρόωρη και το γεγονός ότι την απέσυρε ενίσχυε το επιχείρημα ότι η προσφεύγουσα δεν είχε εξαντλήσει τα εσωτερικά ένδικα μέσα.

41. Η Κυβέρνηση υποστήριξε περαιτέρω ότι η προσφεύγουσα θα έπρεπε να είχε υποβάλει μήνυση για παραβίαση του πρώην άρθρου 232Α και του νέου άρθρου 169Α ΠΚ σχετικά με τη μη εκτέλεση των εθνικών αποφάσεων. Ωστόσο, δεν είχε χρησιμοποιήσει αυτό το ένδικο μέσο που ήταν στη διάθεσή της.

42. Τέλος, η προσφεύγουσα θα μπορούσε να είχε υποβάλει αίτηση στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αμαλιάδας ζητώντας τη συνδρομή του, υπό την ιδιότητά του ως εισαγγελέα ανηλίκων, προκειμένου να διατάξει, μεταξύ άλλων, τη διενέργεια κοινωνικής ή ψυχιατρικής πραγματογνωμοσύνης για τα παιδιά με συστάσεις της αστυνομίας για την παροχή βοήθειας και υποστήριξης από τις

δημόσιες αρχές προς την οικογένεια. Ο εισαγγελέας θα μπορούσε να είχε καλέσει τους γονείς να συναντηθούν για να επιλύσουν τις διαφορές τους και θα μπορούσε να κάνει τις απαραίτητες συστάσεις. Ωστόσο, η προσφεύγουσα δεν είχε απευθυνθεί στην εισαγγελία, η οποία ενημερώθηκε για τις σχετικές εξελίξεις μόλις στις 11 Ιουνίου 2020, όταν κατέθεσε τις μηνύσεις της σχετικά με την απαγωγή των παιδιών της.

43. Η Κυβέρνηση υποστήριξε επίσης ότι η προσφεύγουσα δεν είχε την ιδιότητα του θύματος. Συγκεκριμένα, στις 9 Σεπτεμβρίου 2020 είχε υποβάλει αίτηση ασφαλιστικών μέτρων και προσωρινής διαταγής. Όσον αφορά την τελευταία, ζητούσε να καθοριστεί ένα πρόγραμμα επικοινωνίας με τα παιδιά της, χωρίς την παρουσία του Κ.Κ. αλλά με την παρουσία ψυχολόγου, μέχρι να εκδοθεί απόφαση επί της αίτησής της για προσωρινά μέτρα ή μέχρι να διαταχθεί οποιοδήποτε άλλο μέτρο το εθνικό δικαστήριο θεωρούσε πρόσφορο. Δεν ζήτησε, ωστόσο, αλλαγή της διαμονής των παιδιών. Στις 10 Σεπτεμβρίου 2020 ο δικαστής εξέδωσε προσωρινή διαταγή που καθόριζε τον τρόπο επικοινωνίας της προσφεύγουσας με τις κόρες της και τις υποχρεώσεις του Κ.Κ. όσον αφορά την εξασφάλιση της συνεργασίας των παιδιών σε περίπτωση που αυτά αρνούνταν να συναντηθούν με τη μητέρα τους. Το πατρικό σπίτι είχε οριστεί ως προσωρινός τόπος διαμονής των παιδιών. Προκύπτει ότι η προσφεύγουσα είχε υποβάλει νέα αιτήματα στα εθνικά δικαστήρια, τα οποία είχαν ρυθμίσει τα δικαιώματά της κατά τον προαναφερθέντα τρόπο. Ως εκ τούτου, η παρούσα προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ως ασυμβίβαστη *ratione personae*.

2. Οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας

44. Η προσφεύγουσα απάντησε ότι είχε εξαντλήσει όλα τα διαθέσιμα εσωτερικά ένδικα μέσα και ότι αυτά που πρότεινε η κυβέρνηση δεν ήταν αποτελεσματικά. Ειδικότερα, όσον αφορά τη δυνατότητα της προσφεύγουσας να ζητήσει να επιβληθεί στον Κ.Κ. πρόστιμο 1.000 ευρώ ή να τεθεί υπό

προσωπική κράτηση για ένα μήνα, η προσφεύγουσα τόνισε ότι το προαναφερόμενο ποσό δεν ήταν σημαντικό. Στην προσφυγή της ανέφερε ότι είχε ζητήσει από το εθνικό δικαστήριο να ορίσει το ποσό του πρόστιμου για ενδεχόμενη παραβίαση του διατακτικού της σε 50.000 ευρώ, αλλά αυτό επέβαλε πρόστιμο μόνο 1.000 ευρώ. Επικαλούμενη την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση *Kurpingger* κατά *Γερμανίας* (αριθ. 62198/11, § 105, 15 Ιανουαρίου 2015), υποστήριξε ότι ένα τόσο χαμηλό πρόστιμο δεν θα μπορούσε να αναμένεται ότι θα είχε εξαναγκαστικό αποτέλεσμα για τον Κ.Κ. Επιπλέον, από τα πραγματικά περιστατικά προκύπτει ότι ο Κ.Κ. ήταν πρόθυμος να καταβάλει πολύ περισσότερα χρήματα προκειμένου να κρατήσει τα παιδιά, καθώς συνέχισε να κινεί δαπανηρές νομικές διαδικασίες, τις οποίες αργότερα διέκοψε, προκειμένου να απομυζήσει οικονομικά την προσφεύγουσα. Επιπλέον, αναφέρθηκε στην υπόθεση *Ignaccolo-Zenide* κατά *Ρουμανίας* (αριθ. 31679/96, § 111, ECHR 2000-I), στην οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι το αίτημα για ημερήσιο πρόστιμο ήταν αναποτελεσματικό, καθώς αποτελούσε έμμεση και εξαιρετική μέθοδο εκτέλεσης.

45. Η προσφεύγουσα υποστήριξε επίσης ότι η σχετική διαδικασία που είχε στη διάθεσή του ένας γονέας στον οποίο είχε ανατεθεί η επιμέλεια ήταν πολύ αργή και δαπανηρή. Συγκεκριμένα, θα έπρεπε να ζητήσει από δικαστικό λειτουργό να επισκεφθεί τον Κ.Κ. και να του ζητήσει να παραδώσει τα παιδιά. Σε περίπτωση άρνησής του, ο δικαστικός λειτουργός θα έπρεπε να συντάξει ένα πιστοποιητικό που να πιστοποιεί την άρνησή του να συμμορφωθεί. Στη συνέχεια θα έπρεπε να ασκήσει αγωγή στο πρωτοδικείο και να πιστοποιήσει την άρνηση αυτή, η οποία θα αποτελούσε εκτελεστό τίτλο. Βάσει της εν λόγω διαταγής, θα μπορούσε να ζητήσει αναγκαστική εκτέλεση επί της παρουσίας του Κ.Κ. όσον αφορά το πρόστιμο ή την προσωπική του κράτηση. Σε περίπτωση που ο Κ.Κ. εξακολουθούσε να μη συμμορφώνεται, θα έπρεπε να εκκινήσει εκ νέου την όλη διαδικασία εκτέλεσης. Σε κάθε περίπτωση, η διαδικασία αυτή θα

κόστιζε στην προσφεύγουσα περισσότερο από το πρόστιμο που επιβλήθηκε στον Κ.Κ. και θα απαιτούσε πολύ χρόνο, γεγονός που θα είχε ως αποτέλεσμα την περαιτέρω αποξένωσή της από τις κόρες της. Επιπλέον, η προαναφερθείσα διαδικασία δεν θα οδηγούσε κατ' ανάγκη στην επανένωση της προσφεύγουσας με τα παιδιά της, καθώς ο Κ.Κ. θα μπορούσε εύκολα να πληρώσει το πρόστιμο ή να αφήσει τα παιδιά με τους συγγενείς του, οι οποίοι είχαν αποδειχθεί μέχρι στιγμής συνεργοί του κατά τη διάρκεια της κράτησής του. Η προσφυγή στο ποινικό δίκαιο και η ενδεχόμενη καταδίκη του Κ.Κ. δεν είχε αποδειχθεί αποτελεσματική μέχρι στιγμής. Όσον αφορά την προσωπική κράτηση, συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα θα έπρεπε να καταβάλει διατροφή στον Κ.Κ. κατά τη διάρκεια της κράτησης, γεγονός που θα την επιβάρυνε οικονομικά ακόμη περισσότερο. Επιπλέον, οι περισσότερες φυλακές αρνούσαν να δεχτούν άτομα για προσωπική κράτηση, όπως, για παράδειγμα, η φυλακή κοντά στην κατοικία του Κ.Κ., και ακόμη και αν το έκαναν, ήταν συνεχώς υπερπλήρεις, χωρίς να έχουν τη δυνατότητα να ορίσουν χωριστή πτέρυγα για τα άτομα που τελούσαν υπό προσωπική κράτηση (σε αντίθεση με τους ποινικούς παραβάτες). Από όλα τα παραπάνω, καθώς και από την απουσία προσκόμισης σχετικών επιτυχημένων παραδειγμάτων από την κυβέρνηση, προκύπτει ότι η διαδικασία επιβολής προστίμου στον Κ.Κ. ή διαταγής προσωπικής κράτησης δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί αποτελεσματικό ένδικο μέσο.

46. Όσον αφορά το δεύτερο ένδικο μέσο που ανέφερε η Κυβέρνηση, δηλαδή τη διαδικασία αφαίρεσης της γονικής μέριμνας σύμφωνα με το άρθρο 1532 ΑΚ, η προσφεύγουσα σημείωσε ότι η διαδικασία αυτή ήταν άσχετη με την κύρια αιτίασή της, η οποία ήταν ότι οι αρχές δεν την είχαν βοηθήσει επαρκώς στην εκτέλεση των αποφάσεων που της ανέθεταν την επιμέλεια των δύο παιδιών της. Δεν ζήτησε από το Δικαστήριο να υποκαταστήσει τις εθνικές αρχές όσον αφορά τη σχετική αφαίρεση της γονικής μέριμνας από τον Κ.Κ. Αντιθέτως, επικεντρώθηκε στην αναποτελεσματική συνδρομή κατά την

εκτέλεση των αποφάσεων που της ανέθεταν τα δικαιώματα επιμέλειας. Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και αν ο Κ.Κ. δεν είχε πλέον τη γονική μέριμνα, θα έπρεπε να περάσει από τη χρονοβόρα και δαπανηρή διαδικασία που αναφέρθηκε παραπάνω προκειμένου να την επιβάλει, η οποία δεν θα οδηγούσε κατ' ανάγκη στην επανένωσή της με τα παιδιά της.

47. Όσον αφορά το τρίτο ένδικο μέσο που πρότεινε η Κυβέρνηση, δηλαδή το αίτημα επιστροφής των παιδιών, η προσφεύγουσα σημείωσε ότι η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων της 9ης Σεπτεμβρίου 2020 ήταν μια απέλπιδα προσπάθεια εκ μέρους της να επανενωθεί τουλάχιστον εν μέρει με τα παιδιά της, ακόμη και κατά τις ώρες επικοινωνίας. Δυστυχώς, ο Κ.Κ. δεν συμμορφώθηκε ποτέ ούτε με αυτή τη διαταγή, η οποία, σε κάθε περίπτωση, παραβίαζε το δεδικασμένο που παρήγαγαν οι αποφάσεις αριθ. 87/2018 και 195/2020. Λόγω του γεγονότος ότι δεν είχε καταφέρει να συναντηθεί με τις κόρες της ούτε υπό τους όρους που έθετε η προσωρινή διαταγή της 10ης Σεπτεμβρίου 2020, η προσφεύγουσα διέκοψε την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, με αποτέλεσμα η σχετική προσωρινή διαταγή να μην ισχύει πλέον.

48. Όσον αφορά το τέταρτο ένδικο μέσο που ανέφερε η Κυβέρνηση, τη μήνυση για παράβαση του άρθρου 232Α ΠΚ, νυν άρθρο 163Α ΠΚ, η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι μια μήνυση οποιουδήποτε είδους δεν μπορεί να οδηγήσει στην εκτέλεση μιας απόφασης αστικού δικαίου που αναθέτει την επιμέλεια των παιδιών στον ένα γονέα και διατάσσει τον άλλο να τα επιστρέψει. Η καταδίκη του Κ.Κ. δεν θα οδηγούσε στην επανένωση της προσφεύγουσας με τα παιδιά της. Μια έμμεση σύνδεση θα καθιστούσε το εν λόγω ένδικο μέσο αναποτελεσματικό και, επιπλέον, η διαδικασία αυτή θα ήταν πολύ χρονοβόρα, δεδομένου ότι απαιτούνται κατά μέσο όρο τρία έτη για την έκδοση πρωτοβάθμιας καταδικαστικής απόφασης. Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα είχε ασκήσει αρκετές μηνύσεις για απαγωγή παιδιών κατά του

Κ. Κ. και των συγγενών του βάσει του άρθρου 234 ΠΚ – ένα πολύ σοβαρότερο αδίκημα που επισύρει πολύ αυστηρότερη ποινή φυλάκισης – χωρίς αποτέλεσμα.

49. Επιπλέον, όσον αφορά το τελευταίο ένδικο μέσο που ανέφερε η Κυβέρνηση σχετικά με τον εισαγγελέα, η προσφεύγουσα παρέπεμψε στις παρατηρήσεις της Κυβέρνησης στην υπόθεση *Φουρκιώτης κατά Ελλάδας* (αρ. 74758/11, § 55, 16 Ιουνίου 2016), στην οποία υποστήριξε ότι ο εισαγγελέας δεν ήταν αρμόδιος να ασχοληθεί με την εκτέλεση των σχετικών αποφάσεων των δικαστηρίων, αλλά μπορούσε μόνο να διατάξει πραγματογνωμοσύνη από παιδοψυχίατρο, να κάνει συστάσεις προς τους γονείς ή να τους παραπέμψει σε δημόσιους φορείς. Κατά την άποψη της προσφεύγουσας, οποιαδήποτε αίτηση προς τον εισαγγελέα δεν θα μπορούσε να οδηγήσει στην εκτέλεση των εθνικών αποφάσεων που της ανέθεταν την επιμέλεια των δύο παιδιών της.

50. Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα είχε υποβάλει δύο αιτήματα στις εισαγγελικές αρχές: στις 9 Σεπτεμβρίου 2020 κατέθεσε αίτηση στον Εισαγγελέα του Ακυρωτικού Δικαστηρίου, διαμαρτυρόμενη για το γεγονός ότι η αστυνομία δεν είχε εντοπίσει τον Κ.Κ. και τους συγγενείς του ή τα παιδιά της που διέμεναν με τους γονείς του Κ.Κ.. Είχε επίσης επισημάνει ότι υπήρχε απόφαση σε ισχύ από το 2018 που της ανέθετε την επιμέλεια, η οποία δεν είχε εκτελεστεί, παρά τις πολυάριθμες ενέργειες στις οποίες είχε προβεί και παρά το γεγονός ότι το σύνολο του πληθυσμού του χωριού Κολοκυθάς στην Αμαλιάδα αποτελείτο από μόλις ογδόντα άτομα.

51. Επιπλέον, στις 16 Σεπτεμβρίου 2020 είχε υποβάλει αίτηση στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Αμαλιάδας στην οποία διαμαρτυρόταν για τη συμπεριφορά του Κ.Κ. και για την αδράνεια της αστυνομίας. Παρ' όλα αυτά, δεν είχε λάβει καμία βοήθεια από τους εισαγγελείς.

52. Όσον αφορά την ένσταση της Κυβέρνησης σχετικά με την ιδιότητα του θύματος της προσφεύγουσας, η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι είχε αποσύρει την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων της 9ης Σεπτεμβρίου 2020, η οποία

ήταν μια απέλπιδα προσπάθεια να πείσει τον Κ.Κ. να της επιτρέψει να δει τα παιδιά της ακόμη και υπό αυτές τις συνθήκες. Σε κάθε περίπτωση, οποιαδήποτε απόφαση που θα της έδινε το δικαίωμα επικοινωνίας θα παραβίαζε το δεδικασμένο που παρήγαγε η απόφαση αριθ. 87/2018, η οποία είχε καταστεί τελεσίδικη μετά την απόφαση αριθ. 195/2020.

3. Η εκτίμηση του Δικαστηρίου

53. Οι γενικές αρχές σχετικά με τη μη εξάντληση των εσωτερικών ένδικων μέσων έχουν συνοψιστεί στην υπόθεση *Selmouni κατά Γαλλίας* ([GC], αριθ. 25803/94, §§ 74-77, ECHR 1999-V), *Kozactoglu κατά Τουρκίας* ([GC], αριθ. 2334/03, §§ 39-40, 19 Φεβρουαρίου 2009), *Καρουσιώτης κατά Πορτογαλίας* (αριθ. 23205/08, § 57, ECHR 2011 (αποσπάσματα), και *Vuckovic και άλλοι κατά Σερβίας* (προκαταρκτική ένσταση) [GC], αριθ. 17153/11 και 29 άλλοι, §§ 69-77, 25 Μαρτίου 2014).

(α) Αίτημα επιβολής προστίμου στον Κ.Κ. ή προσωπικής κράτησης για ένα μήνα

54. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η απόφαση αριθ. 87/2018 περιελάμβανε στο διατακτικό της ότι σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, η προσφεύγουσα μπορούσε να ζητήσει να επιβληθεί στον Κ.Κ. πρόστιμο 1.000 ευρώ ή να τεθεί σε προσωπική κράτηση για ένα μήνα. Εν προκειμένω, η σχετική ένσταση είναι παρόμοια με εκείνη που η Κυβέρνηση ανέφερε σε άλλες υποθέσεις σχετικά με την παρεμπόδιση του δικαιώματος επικοινωνίας ενός γονέα βάσει του άρθρου 950 § 2 ΚΠολΔ, η οποία έχει κριθεί αναποτελεσματική από το Δικαστήριο (βλ. *Φουρκιώτης*, όπ.π., § 68).

55. Το Δικαστήριο είναι της γνώμης ότι οι ίδιες εκτιμήσεις ισχύουν και στην παρούσα υπόθεση που αφορά τη μη εκτέλεση των αποφάσεων ανάθεσης της επιμέλειας. Ειδικότερα, όσον αφορά το ενδεχόμενο πρόστιμο των 1.000 ευρώ, το Δικαστήριο σημειώνει εξ αρχής ότι η απόφαση του Πρωτοδικείου Αμαλιάδας δεν περιέχει καμία πληροφορία σχετικά με την οικονομική

κατάσταση του πατέρα. Ωστόσο, δεν μπορεί παρά να παρατηρήσει ότι το συνολικό πρόστιμο των 1.000 ευρώ φαίνεται να βρίσκεται μάλλον στο χαμηλότερο σημείο του φάσματος των σχετικών διατάξεων που επέτρεπαν την επιβολή προστίμου μέχρι 100.000 ευρώ (βλ. σκέψη 35 ανωτέρω). Επιπλέον, η πρωτοβουλία για την κίνηση της διαδικασίας εκτέλεσης του προστίμου ανήκε αποκλειστικά στην προσφεύγουσα και όχι στις εθνικές αρχές. Υπό τις συνθήκες της παρούσας υπόθεσης, η απειλή μιας τέτοιας κύρωσης δεν φαίνεται να είχε αποτρεπτικό ή εξαναγκαστικό αποτέλεσμα για τον πατέρα των παιδιών, ο οποίος αρνιόταν επίμονα να παραδώσει τα παιδιά στην προσφεύγουσα, παρά τις σχετικές αποφάσεις.

56. Όσον αφορά την ενδεχόμενη προσωποκράτηση του Κ.Κ. για χρονικό διάστημα ενός μηνός, το Δικαστήριο σημειώνει κατ' αρχάς ότι σε υποθέσεις που αφορούν την επιμέλεια ή το δικαίωμα επικοινωνίας, η χρήση μέτρων που συνεπάγονται τη στέρηση της ελευθερίας του ενός γονέα πρέπει να θεωρείται εξαιρετικό μέτρο και μπορεί να εφαρμοστεί μόνο όταν έχουν χρησιμοποιηθεί ή διερευνηθεί τα άλλα μέσα (βλέπε *Ι.Σ. κατά Ελλάδας*, αριθ. 19165/20, § 62, 23 Μαΐου 2023). Επιπλέον, η προσφεύγουσα υπέβαλε μηνύσεις κατά του Κ.Κ., οι οποίες θα μπορούσαν να συνεπάγονται πολύ μεγαλύτερη ποινή από τον ένα μήνα, χωρίς αποτέλεσμα (βλέπε για παράδειγμα τις παραγράφους 23 και 27 ανωτέρω). Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και αν οι μηνύσεις είχαν κριθεί υπέρ της προσφεύγουσας, θα είχαν ως αποτέλεσμα την επιβολή προστίμου στον πατέρα ή ακόμη, στη χειρότερη περίπτωση, τη φυλάκισή του, όχι όμως και την επανένωση της προσφεύγουσας με τα παιδιά της.

57. Συνεπώς, το Δικαστήριο κρίνει ότι, υπό τις περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης, το προαναφερθέν ένδικο μέσο δεν ήταν εκείνο που θα έπρεπε να έχει χρησιμοποιήσει η προσφεύγουσα.

(β) Αφαίρεση της γονικής μέριμνας από τον Κ.Κ.

58. Όσον αφορά το δεύτερο ένδικο μέσο που προτείνει η Κυβέρνηση, δηλαδή την αγωγή που βασίζεται στο άρθρο 1532 ΑΚ για την αφαίρεση της γονικής μέριμνας από τον Κ.Κ., το Δικαστήριο σημειώνει ότι έχει ήδη κρίνει ότι το ένδικο μέσο που προβλέπεται στην προαναφερθείσα διάταξη είναι αναποτελεσματικό σε καταστάσεις παρόμοιες με αυτές της προσφεύγουσας (βλέπε *Φουρκιώτης*, όπ.π., § 68, και *Ι.Σ. κατά Ελλάδας*, όπ.π., § 63). Η Κυβέρνηση δεν προέβαλε κανένα γεγονός ή επιχείρημα ικανό να πείσει το Δικαστήριο να παρεκκλίνει από τη θέση του σχετικά με την αποτελεσματικότητα του εν λόγω ένδικου μέσου μέχρι τη μεταρρύθμιση του άρθρου 1532, η οποία εφαρμόζεται από τις 16 Σεπτεμβρίου 2020.

59. Το Δικαστήριο σημειώνει επίσης ότι, μετά τη μεταρρύθμισή του, το άρθρο 1532 παρέχει λεπτομέρειες σχετικά με το τι θα συνιστούσε μη ορθή άσκηση της γονικής μέριμνας. Περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τη μη συμμόρφωση προς τις αποφάσεις και τις εντολές των δικαστικών και εισαγγελικών αρχών που αφορούν το παιδί και τη ρήξη της συναισθηματικής σχέσης του παιδιού με τον άλλο γονέα και την οικογένειά του. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η συμπεριφορά του Κ.Κ. μπορεί να εμπίπτει στην εν λόγω διάταξη. Ωστόσο, δεν είναι σαφές στο Δικαστήριο πώς μια απόφαση που οδηγεί στην αφαίρεση της γονικής μέριμνας του πατέρα θα μπορούσε να οδηγήσει στην αποκατάσταση του ισχυρισμού της προσφεύγουσας για παραβίαση του άρθρου 8 της Σύμβασης. Ειδικότερα, από τα πραγματικά περιστατικά που προσκόμισαν οι διάδικοι και τις σχετικές εθνικές αποφάσεις προκύπτει ότι ο Κ.Κ. αρνήθηκε να συμμορφωθεί με τις αποφάσεις ανάθεσης της επιμέλειας στην προσφεύγουσα. Ως εκ τούτου, υπό αυτές τις συνθήκες, το Δικαστήριο θεωρεί ότι ακόμη και αν η προσφεύγουσα ασκούσε αγωγή βάσει του αναμορφωμένου άρθρου 1532 και η γονική μέριμνα αφαιρούνταν από τον Κ.Κ., και πάλι δεν θα οδηγούσε στην επανένωση της προσφεύγουσας με τις κόρες της, δεδομένης της

επίμονης άρνησης του Κ.Κ. να το επιτρέψει και, ως εκ τούτου, δεν πρόκειται για ένδικο μέσο που θα έπρεπε να είχε χρησιμοποιήσει η προσφεύγουσα.

(γ) Άλλα ένδικα μέτρα που προτείνει η Κυβέρνηση

60. Η Κυβέρνηση ανέφερε περαιτέρω ότι η προσφεύγουσα θα μπορούσε να είχε υποβάλει αίτηση ασφαλιστικών μέτρων με σκοπό την επιστροφή των παιδιών σε αυτήν, ότι θα μπορούσε να είχε υποβάλει μήνυση για το αδίκημα της μη συμμόρφωσης με εθνική απόφαση και ότι θα μπορούσε να απευθυνθεί στον εισαγγελέα για να ζητήσει τη συνδρομή του.

61. Το Δικαστήριο σημειώνει κατ' αρχάς ότι η προσφεύγουσα διέθετε εκτελεστή δικαστική απόφαση, ήτοι την απόφαση αριθ. 87/2018, για την οποία είχε εκτελεστό τίτλο με τον οποίο διέταζε όλα τα αρμόδια όργανα να συνδράμουν στην εκτέλεσή της (βλ. σκέψη 15 ανωτέρω). Ως εκ τούτου, κατά την άποψη του Δικαστηρίου, μια πρόσθετη απόφαση σχετικά με περαιτέρω προσωρινά μέτρα δεν θα είχε προστιθέμενη αξία ούτε θα οδηγούσε στην εκτέλεση της απόφασης αριθ. 87/2018.

62. Όσον αφορά τη μήνυση για τη μη συμμόρφωση με εθνική απόφαση, το Δικαστήριο την έχει ήδη θεωρήσει αναποτελεσματική (βλ. *Ι.Σ. κατά Ελλάδας*, όπ.π., § 62). Επιπλέον, δεν διαφεύγει της προσοχής του Δικαστηρίου ότι η προσφεύγουσα υπέβαλε μήνυση κατά του Κ.Κ. και των συγγενών του για το ίδιο αδίκημα για το οποίο παραπονέθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου, δηλαδή την απαγωγή των παιδιών, η οποία επέφερε ποινές πολύ βαρύτερες από το αδίκημα της μη συμμόρφωσης με εθνική απόφαση.

63. Όσον αφορά το τελευταίο ένδικο μέσο που προτείνει η Κυβέρνηση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφεύγουσα έθεσε υπόψη του εισαγγελέα τα σχετικά με την υπόθεση πραγματικά περιστατικά κατά την υποβολή μηνύσεων στις 9 Σεπτεμβρίου 2020, αλλά και κατά την υποβολή χωριστών αιτήσεων στις 9 και 16 Σεπτεμβρίου 2020. Ωστόσο, φαίνεται ότι ο εισαγγελέας δεν προέβη σε καμία ενέργεια.

(δ) Συμπέρασμα όσον αφορά την απαίτηση εξάντλησης των εθνικών ένδικων μέσων

64. Το Δικαστήριο σημειώνει συνολικά ότι η προσφεύγουσα παραπονέθηκε ενώπιον του για μια συνεχιζόμενη κατάσταση και όχι για μια συγκεκριμένη απόφαση των εθνικών αρχών. Δεδομένου ότι, υπό αυτές τις συνθήκες, το μόνο αποτελεσματικό ένδικο μέσο θα ήταν αυτό που θα μπορούσε να αντιμετωπίσει μια συνεχιζόμενη κατάσταση, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι τα ένδικα μέσα που επικαλέστηκε η Κυβέρνηση δεν ήταν κατάλληλα και ότι, κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα δεν ήταν αναγκασμένη να τα χρησιμοποιήσει. Επιπλέον, η προσφεύγουσα είχε ήδη απευθυνθεί στα εθνικά δικαστήρια με την υποβολή αστικών και ποινικών αγωγών και στην αστυνομία ζητώντας βοήθεια για την εκτέλεση των σχετικών εθνικών αποφάσεων και απευθύνθηκε στην εισαγγελία, διαμαρτυρόμενη για τη συμπεριφορά του Κ.Κ. και την άρνησή του να της παραδώσει τα παιδιά. Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, η προσφεύγουσα προέβη σε επαρκείς ενέργειες για να δώσει στις αρχές την ευκαιρία να αποκαταστήσουν τη φερόμενη παραβίαση του άρθρου 8 της Σύμβασης για την οποία παραπονέθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου. Το να θεωρηθεί κάτι διαφορετικό υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης θα ισοδυναμούσε με υπερβολικό φορμαλισμό και επιβάρυνση για την ίδια, ιδίως λαμβανομένης υπόψη της σημασίας που έχει από την άποψη του άρθρου 8 ο παράγοντας του χρόνου για τον καθορισμό παρόμοιων οικογενειακών υποθέσεων (βλ. *Ι.Σ. κατά Ελλάδας*, όπ.π., § 64). Κατά συνέπεια, η ένσταση της Κυβέρνησης περί μη εξάντλησης των εσωτερικών ένδικων μέσων πρέπει να απορριφθεί.

(ε) Η ένσταση της Κυβέρνησης σχετικά με την έλλειψη της ιδιότητας του θύματος

65. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι, κατά την άποψη της Κυβέρνησης, η αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως ασυμβίβαστη *ratione personae*, δεδομένου ότι,

εν τω μεταξύ, εκδόθηκε προσωρινή διαταγή που καθόρισε το πρόγραμμα επικοινωνίας της προσφεύγουσας με τα παιδιά της.

66. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι για να μπορεί ένα πρόσωπο, μια μη κυβερνητική οργάνωση ή μια ομάδα ατόμων να υποβάλει αίτηση σύμφωνα με το άρθρο 34, πρέπει να μπορεί να ισχυριστεί ότι "είναι θύμα παραβίασης ... των δικαιωμάτων που ορίζονται στη Σύμβαση ... ". Για να ισχυριστεί ένα πρόσωπο ότι είναι θύμα παραβίασης, πρέπει να θίγεται άμεσα από το προσβαλλόμενο μέτρο (βλ. *Micallef κατά Μάλτας* ([GC], αριθ. 17056/06, § 44, ECHR 2009).

67. Όσον αφορά τις περιστάσεις της παρούσας υπόθεσης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφεύγουσα υπέβαλε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων για τον καθορισμό χρονοδιαγράμματος επικοινωνίας με τις κόρες της, ενώ ο Κ.Κ. αρνήθηκε να της τις παραδώσει. Απέσυρε τη σχετική αίτηση ασφαλιστικών μέτρων αφού της χορηγήθηκε προσωρινή διαταγή για τον καθορισμό προσωρινού προγράμματος επικοινωνίας. Το Δικαστήριο δεν αντιλαμβάνεται πώς ο καθορισμός ενός προγράμματος επικοινωνίας που καθορίστηκε στο πλαίσιο προσωρινής διαταγής συνδεδεμένης με αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, η οποία αποσύρθηκε και, ως εκ τούτου, δεν ίσχυε πλέον, στερήσει από την προσφεύγουσα την ιδιότητα του θύματος. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα κατήγγειλε ότι οι εθνικές αρχές δεν την βοήθησαν στην εκτέλεση της απόφασης που της ανέθετε την επιμέλεια. Αν μη τι άλλο, μια απόφαση που χορηγεί στην προσφεύγουσα δικαιώματα επικοινωνίας, ενώ διέθετε ήδη απόφαση ανάθεσης της επιμέλειάς της, αποδεικνύει ότι η τελευταία δεν είχε ακόμη εκτελεστεί. Κατά συνέπεια, η ένσταση της Κυβέρνησης πρέπει να απορριφθεί.

(στ) Συμπέρασμα σχετικά με το παραδεκτό

68. Ενόψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφυγή δεν είναι ούτε προδήλως αβάσιμη ούτε απαράδεκτη για οποιονδήποτε άλλο λόγο

που απαριθμείται στο άρθρο 35 της Σύμβασης. Συνεπώς, πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. Οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας

69. Η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι η παθητική στάση των αρχών και η αδράνεια της αστυνομίας είχαν ως αποτέλεσμα τη μη εκτέλεση των αποφάσεων που της ανέθεσαν την επιμέλεια και την αποξένωσή της από τα παιδιά της. Η προσφεύγουσα δεν μπορούσε να έχει καμία ουσιαστική επαφή με τα παιδιά από τότε που ήταν 4 και 1,5 ετών. Επιπλέον, δεν μπορούσε να έχει τηλεφωνική επικοινωνία μαζί τους λόγω της μη συνεργάσιμης συμπεριφοράς του Κ.Κ. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αποξένωσή τους και αναμφίβολα δημιούργησε προβλήματα στην ανάπτυξη των παιδιών. Επιπλέον, είχε σημαντικό αντίκτυπο στην προσφεύγουσα, η οποία είχε χάσει όλα αυτά τα χρόνια από τη ζωή των παιδιών της, παρά τις σημαντικές προσπάθειές της. Υποστήριξε περαιτέρω ότι ο Κ. Κ. και η οικογένειά του είχαν κάνει πλύση εγκεφάλου στα παιδιά και ο Κ. Κ. είχε κινήσει διάφορες διαδικασίες προκειμένου να την εξαντλήσει οικονομικά και ψυχολογικά. Οι δικαστικές διαδικασίες ήταν ατελείωτες και επιβάρυναν οικονομικά την προσφεύγουσα, η οποία ήταν αναγκασμένη να ταξιδεύει από το Διδυμότειχο στην Αμαλιάδα, μια απόσταση άνω των 900 χιλιομέτρων, κάθε φορά που υπήρχε μια νέα σειρά διαδικασιών, οι οποίες, επιπλέον, ήταν μάταιες, καθώς δεν είχαν ως αποτέλεσμα να αποκτήσει επαφή με τις κόρες της.

70. Κατά την άποψη της προσφεύγουσας, από την έναρξη της διαδικασίας που κατέληξε στην υπ' αριθμ. 87/2018 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αμαλιάδας, ο Κ.Κ. ασκούσε παράνομα τα γονικά του δικαιώματα αποκλείοντας την προσφεύγουσα. Εν τω μεταξύ, οι εθνικές αρχές παρέμειναν αδρανείς και δεν διευκόλυναν την επανένωση της προσφεύγουσας με τα παιδιά της παρά τα επανειλημμένα αιτήματά της.

71. Η προσφεύγουσα αναφέρθηκε στις παρατηρήσεις της σχετικά με το παραδεκτό της προσφυγής και επανέλαβε ότι δεν είχε στη διάθεσή της κανένα αποτελεσματικό ένδικο μέσο για να επιτύχει την εκτέλεση των σχετικών αποφάσεων, καθώς οι σχετικές διαδικασίες για την ανάθεση της επιμέλειας ήταν δαπανηρές, χρονοβόρες και μάταιες, όπως έχει ήδη αναγνωριστεί από το Δικαστήριο σε παρόμοιες υποθέσεις (βλ. *Φουρκιώτης*, όπ.π. § 68).

72. Η προσφεύγουσα αναφέρθηκε επίσης στις μηνύσεις που είχε υποβάλει κατά του Κ.Κ. και των μελών της οικογένειάς του. Είχε επιπλέον ζητήσει τη βοήθεια της αστυνομίας, η οποία όμως δεν την είχε βοηθήσει αποτελεσματικά και δεν είχε καταφέρει να εντοπίσει τα παιδιά κατά τη διάρκεια των ερευνών της, παρόλο που το χωριό στο οποίο διέμεναν τα παιδιά, ο Κολοκυθάς, είχε 80 κατοίκους και επομένως τα παιδιά θα έπρεπε να είναι εύκολο να εντοπιστούν. Τέλος, η προσφεύγουσα είχε απευθυνθεί τόσο στον Εισαγγελέα του Ακυρωτικού Δικαστηρίου όσο και στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών, ζητώντας τη συνδρομή τους για την εκτέλεση των αποφάσεων επιμέλειας, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Δεν προέβησαν σε καμία απολύτως ενέργεια, παρόλο που η φύση και η σοβαρότητα της παραβίασης των δικαιωμάτων της προσφεύγουσας απαιτούσαν αναγκαστικά μέτρα. Εν τω μεταξύ, τα παιδιά είχαν αποξενωθεί περαιτέρω από αυτήν και η προσφεύγουσα φοβόταν ότι δεν θα μπορούσε ποτέ να επανενωθεί μαζί τους.

2. Οι ισχυρισμοί της Κυβέρνησης

73. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι σε περιπτώσεις όπως η παρούσα, η υποχρέωση του κράτους ήταν να θεσπίσει το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο και να διατάξει κάθε αναγκαίο μέτρο στο μέτρο του δυνατού για την επανένωση των μελών της οικογένειας, όπως στην προκειμένη περίπτωση που αφορούσε την προσφεύγουσα και τις δύο κόρες της. Στην προκειμένη περίπτωση, οι αρχές ενήργησαν σύμφωνα με τις υποχρεώσεις αυτές. Αφενός, υπήρχε ένα πλήρες σύστημα δικαστικής προστασίας που ρύθμιζε τη γονική μέριμνα, την επιμέλεια

και την επικοινωνία μεταξύ των διαζευγμένων γονέων και των παιδιών τους. Βάσει της απόφασης αριθ. 28/2016, η οποία είχε εκδοθεί σύμφωνα με τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων, ο Κ.Κ. είχε την πλήρη γονική μέριμνα και επιμέλεια των παιδιών. Ως εκ τούτου, όταν εκδόθηκε η απόφαση αριθ. 195/2020 του Εφετείου Πατρών, τα παιδιά βρίσκονταν νόμιμα υπό την επιμέλεια του πατέρα τους, με τον οποίο ζούσαν, και η επαφή τους με την προσφεύγουσα είχε ρυθμιστεί με την απόφαση αριθ. 2/2017 του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αμαλιάδας (βλ. σκέψεις 7 και 8 ανωτέρω).

74. Η Κυβέρνηση υποστήριξε περαιτέρω ότι η υποχρέωση του Κ.Κ. να παραδώσει τα παιδιά στην προσφεύγουσα είχε καθοριστεί στην απόφαση αριθ. 195/2020, με την οποία το δικαστήριο απέρριψε την έφεσή του κατά της απόφασης αριθ. 87/2018. Πιο συγκεκριμένα, η υποχρέωσή του είχε αρχίσει από την ημερομηνία που η προσφεύγουσα είχε δηλώσει ότι ήταν η ημερομηνία κατά την οποία έπρεπε να είχε παραδώσει τα παιδιά σύμφωνα με τον πρώτο εκτελεστό τίτλο που είχε αποκτήσει, ήτοι εκείνη της 10ης Ιουνίου 2020. Από την ημερομηνία αυτή, οι εθνικές αρχές είχαν παράσχει κάθε δυνατό μέτρο στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους για να βοηθήσουν την προσφεύγουσα στην εκτέλεση της σχετικής απόφασης.

75. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι ένας δικαστικός λειτουργός δεν μπορούσε να ζητήσει τη συνδρομή της αστυνομίας ή/και των εισαγγελικών αρχών προκειμένου να απομακρυνθούν βίαια τα παιδιά από έναν γονέα. Επιτρεπόταν μόνο η έμμεση εκτέλεση μιας τέτοιας απόφασης βάσει του άρθρου 950 § 1 ΚΠολΔ. Ειδικότερα, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, όπως ίσχυε πριν από το 1999, ένας δικαστικός λειτουργός μπορούσε να προχωρήσει στην εκτέλεση μιας απόφασης ανάθεσης της επιμέλειας με τη βίαιη απομάκρυνση των παιδιών από τον γονέα που δεν ασκεί την επιμέλεια. Ωστόσο, η βίαιη εκτέλεση τέτοιων αποφάσεων είχε θεωρηθεί ως βία που ασκείται από το κράτος και ως εκ τούτου η σχετική διάταξη είχε τροποποιηθεί ώστε να προβλέπει την

έμμεση εκτέλεση. Ακόμα και έτσι, οι αστυνομικές και δικαστικές αρχές είχαν ενεργήσει βάσει των καταγγελιών της προσφεύγουσας σχετικά με την απαγωγή των παιδιών της. Πραγματοποιήθηκαν πολλαπλές έρευνες για τον εντοπισμό των ανηλίκων, οι δικογραφίες τέθηκαν αμέσως υπόψη του Εισαγγελέα Αμαλιάδας, ασκήθηκαν ποινικές διώξεις και διεξήχθη τόσο προκαταρκτική όσο και κύρια ανάκριση. Τέλος, οι δικογραφίες υποβλήθηκαν στο Συμβούλιο Πλημμελειοδικών το οποίο με το υπ' αριθμ. 35/2021 βούλευμα, είχε διατάξει να δικαστούν οι κατηγορούμενοι στο Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων Πατρών.

76. Η Κυβέρνηση υποστήριξε περαιτέρω ότι τα μέσα εκτέλεσης που διατάχθηκαν με την υπ' αριθμ. 87/2018 απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αμαλιάδας εξαρτώνται από τη βούληση της προσφεύγουσας να συμμορφωθεί. Επιπλέον, η προσφεύγουσα είχε υποβάλει νέες αιτήσεις στα πολιτικά δικαστήρια σχετικά με την αφαίρεση της γονικής μέριμνας του Κ.Κ. και την άμεση εκτέλεση των αποφάσεων αριθ. 87/2018 και 195/2020. Η μη ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών ήταν αποτέλεσμα των συνεχών αιτημάτων των διαδίκων για αναβολή ή συναίνεση σε αυτές, καθώς και της αποχώρησης της προσφεύγουσας από τις σχετικές διαδικασίες. Κατά την άποψη της Κυβέρνησης, ήταν σαφές ότι ο Κ.Κ. και η προσφεύγουσα δεν επιθυμούσαν την άμεση περάτωση των διαδικασιών.

77. Η Κυβέρνηση τόνισε επίσης ότι αφού και οι δύο γονείς ανέφεραν ότι η επικοινωνία μεταξύ της προσφεύγουσας και των παιδιών είχε αποτύχει στο πλαίσιο της προσωρινής διαταγής, η αστυνομία τους είχε κάνει συστάσεις και οι δύο είχαν δηλώσει ότι δεν επιθυμούσαν να προβούν σε περαιτέρω ενέργειες.

78. Εν κατακλείδι, η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι οι εθνικές αρχές έκαναν ό,τι ήταν δυνατόν για να βοηθήσουν την προσφεύγουσα, αλλά με μια τόσο τεταμένη σχέση μεταξύ των γονέων ήταν δύσκολο να καρποφορήσει οποιαδήποτε προσπάθεια, ειδικά με τρόπο που δεν θα έβλαπτε τα παιδιά. Εν

πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα δεν είχε απαριθμήσει τρόπους με τους οποίους οι αρχές θα μπορούσαν να παράσχουν βοήθεια, αλλά δεν το έπραξαν.

3. Η αξιολόγηση του Δικαστηρίου

(α) Γενικές αρχές

79. Οι σχετικές γενικές αρχές σχετικά με το ρόλο του κράτους στην προστασία της σχέσης μεταξύ των γονέων και των παιδιών τους έχουν καθοριστεί σε διάφορες υποθέσεις (βλ. *Eriksson κατά Σουηδίας*, 22 Ιουνίου 1989, § 71, Σειρά Α αριθ. 156, *Olsson κατά Σουηδίας* (αριθ. 2), 27 Νοεμβρίου 1992, § 90, Σειρά Α αριθ. 250, *Hokkanen κατά Φινλανδίας*, 23 Σεπτεμβρίου 1994, § 55, Σειρά Α αριθ. 299-Α, *Ignaccolo-Zenide*, όπ.π., § 94, και *Santos Nunes κατά Πορτογαλίας*, αριθ. 61173/08, §§ 66-69, 22 Μαΐου 2012). Η ουσία αυτών των αρχών είναι ότι, δεδομένου ότι η σχέση μεταξύ γονέων και παιδιών προστατεύεται από τις έννοιες της οικογενειακής ζωής του άρθρου 8, η αδυναμία των ατόμων να διατηρήσουν αυτή τη σχέση απαιτεί δράση από τις αρχές σύμφωνα με τις θετικές τους υποχρεώσεις για τη λήψη μέτρων για την επανένωση ή τη συμβολή στην αποκατάσταση της επαφής μεταξύ παιδιού και γονέα (βλ. αποφάσεις *Eriksson*, § 71, *Olsson*, § 90 και *Ignaccolo-Zenide*, § 94, όπ.π.). Η υποχρέωση των εθνικών αρχών να λαμβάνουν μέτρα για τη διευκόλυνση μιας τέτοιας επανένωσης δεν είναι απόλυτη, δεδομένου ότι η επανένωση ενός γονέα με ένα παιδί που έχει ζήσει για κάποιο χρονικό διάστημα με άλλα πρόσωπα ενδέχεται να μην μπορεί να πραγματοποιηθεί αμέσως και μπορεί να απαιτεί προπαρασκευαστικά μέτρα. Η φύση και η έκταση αυτής της προετοιμασίας εξαρτάται από τις περιστάσεις κάθε περίπτωσης. Οποιαδήποτε υποχρέωση χρήσης εξαναγκασμού στον τομέα αυτό πρέπει να είναι περιορισμένη, δεδομένου ότι πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα συμφέροντα καθώς και τα δικαιώματα και οι ελευθερίες όλων των ενδιαφερομένων και, ειδικότερα, το συμφέρον του παιδιού (βλέπε *Hokkanen*, § 58, και *Ignaccolo-Zenide*, § 94, όπ.π.). Αυτό που είναι καθοριστικό και αυτό που καλείται να

ελέγξει το Δικαστήριο είναι αν οι εθνικές αρχές έλαβαν όλα τα αναγκαία μέτρα που θα μπορούσαν εύλογα να απαιτηθούν υπό τις περιστάσεις και τα οποία αποσκοπούσαν στο να επιτρέψουν στα ενδιαφερόμενα άτομα να επανενωθούν και να διατηρήσουν τις μεταξύ τους σχέσεις (βλ. *Kriz κατά Τσεχικής Δημοκρατίας*, αριθ. 26634/03, § 85, 9 Ιανουαρίου 2007).

80. Το Δικαστήριο θεωρεί περαιτέρω ότι οι θετικές υποχρεώσεις που επιβάλλει το άρθρο 8 της Σύμβασης στα συμβαλλόμενα κράτη όσον αφορά την επανένωση ενός γονέα με τα παιδιά του πρέπει να ερμηνευθούν υπό το πρίσμα της Σύμβασης της Χάγης της 25ης Οκτωβρίου 1980 για τα Αστικά Θέματα της Διεθνούς Απαγωγής Παιδιών ("Σύμβαση της Χάγης"). Αυτό ισχύει πολύ περισσότερο στην προκειμένη περίπτωση, δεδομένου ότι το εναγόμενο Κράτος είναι επίσης συμβαλλόμενο μέρος της εν λόγω πράξης, το άρθρο 7 της οποίας περιέχει κατάλογο μέτρων που πρέπει να λαμβάνουν τα κράτη για να εξασφαλίζουν την άμεση επιστροφή των παιδιών (βλ. *Ignaccolo-Zenide*, όπ.π. § 95). Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο σημειώνει ότι έχει αναπτύξει ένα σύνολο αρχών σχετικά με τις περιπτώσεις στις οποίες ο γονέας που ασκεί την επιμέλεια προσπαθεί να εκτελέσει την απόφαση σε διασυνοριακές υποθέσεις, οι οποίες εφαρμόζονται *mutatis mutandis* και στην παρούσα υπόθεση (για μια περίληψη των αρχών αυτών βλ. *Raw και άλλοι κατά Γαλλίας*, αριθ. 10131/11, §§ 76-84, 7 Μαρτίου 2013).

(β) Εφαρμογή των ανωτέρω αρχών στην παρούσα υπόθεση

81. Το Δικαστήριο σημειώνει, πρώτον, ότι δεν αμφισβητήθηκε μεταξύ των διαδίκων ότι οι δεσμοί μεταξύ της προσφεύγουσας και των παιδιών της συνιστούν οικογενειακή ζωή κατά την έννοια του άρθρου 8.

82. Τούτων δοθέντων, πρέπει να προσδιοριστεί αν υπήρξε παράλειψη σεβασμού της οικογενειακής ζωής της προσφεύγουσας. Στην παρούσα υπόθεση, επομένως, είναι καθοριστικό το κατά πόσον οι εθνικές αρχές έλαβαν όλα τα μέτρα που θα μπορούσαν ευλόγως να απαιτηθούν για να διευκολύνουν

την εκτέλεση των αποφάσεων αριθ. 87/2018 και 195/2020 (βλ. *Ignaccolo-Zenide*, όπ.π., § 94).

83. Όσον αφορά το χρονικό διάστημα που πρέπει να ληφθεί υπόψη, το Δικαστήριο σημειώνει ότι τα μέρη διαφώνησαν ως προς το ακριβές σημείο κατά το οποίο ο Κ.Κ. θα έπρεπε να αρχίσει να συμμορφώνεται με την υποχρέωσή του να παραδώσει τα παιδιά στην προσφεύγουσα. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η απόφαση με την οποία ανατέθηκε η επιμέλεια στον αιτούντα εκδόθηκε το 2018 και κατέστη οριστική και εκτελεστή μετά την απόρριψη της προσφυγής του Κ. Κ. το 2020. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα κίνησε τη διαδικασία για την έκδοση πρώτου εκτελεστού τίτλου, ο οποίος εκδόθηκε στις 10 Ιουνίου 2020 και με τον οποίο διατάχθηκαν όλες οι αρμόδιες αρχές να συνδράμουν την προσφεύγουσα στην εκτέλεση της σχετικής απόφασης. Η απόφαση στην οποία στηρίχθηκε ο εκτελεστός τίτλος (υπ' αριθμ. 195/2020 απόφαση του Εφετείου Πατρών), επιδόθηκε στον Κ.Κ. στις 9 Ιουνίου 2020 και τον διέταξε να παραδώσει τα τέκνα σε συγκεκριμένο τόπο στις 11 Ιουνίου 2020. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι σύμφωνα με το βούλευμα υπ' αριθμ. 35/2021 του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών, η περίοδος που ελήφθη υπόψη για το αδίκημα της απαγωγής παιδιών δια παραλείψεως υπολογίστηκε από τις 11 Ιουνίου 2020 και μετά (βλ. παράγραφο 27 ανωτέρω). Συνεπώς, το Δικαστήριο θα λάβει υπόψη την ημερομηνία αυτή για την εκτίμηση της συμμόρφωσης των αρχών προς τις θετικές υποχρεώσεις όσον αφορά την παροχή συνδρομής στην προσφεύγουσα για την επανένωση με τα παιδιά της, ενώ θα λάβει κατ' ανάγκη υπόψη του το σύνολο της διαδικασίας.

84. Το Δικαστήριο σημειώνει κατ' αρχάς ότι όσον αφορά τη διαδικασία που κατέληξε στην ανάθεση της επιμέλειας στην προσφεύγουσα, η διαδικασία αυτή ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2016 με την υποβολή αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων, οι οποίες αποφασίστηκαν αμέσως με την απόφαση αριθ. 28/2016 με την οποία ανατέθηκε προσωρινά η επιμέλεια των παιδιών στον Κ.Κ. (βλ.

παράγραφο 7 ανωτέρω). Ωστόσο, η κύρια απόφαση για την ανάθεση της επιμέλειας εκδόθηκε δύο χρόνια αργότερα, στις 21 Σεπτεμβρίου 2018 (απόφαση αριθ. 87/2018) και η σχετική έφεση χρειάστηκε άλλα δύο χρόνια για να εκδικαστεί (απόφαση αριθ. 195/2020 που εκδόθηκε τον Μάιο του 2020).

85. Το Δικαστήριο δεν είναι πεπεισμένο ότι ένα τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα συνάδει με την ουσία μιας τέτοιας αγωγής που αφορά την επιμέλεια των τέκνων και συνεπώς, από τη φύση της, απαιτεί επίσπευση. Εάν απαιτείται ιδιαίτερη επιμέλεια εκ μέρους των αρχών όταν διακυβεύεται η επιμέλεια ενός παιδιού, το Δικαστήριο είναι της γνώμης ότι η απαίτηση αυτή της αμεσότητας είναι ακόμη πιο αυστηρή σε περιπτώσεις όπου, όπως στην παρούσα υπόθεση, ένας γονέας ζητεί την επιστροφή των παιδιών του από τον άλλο γονέα που τα κρατά χωρίς τη συγκατάθεσή του (βλ. *mutatis mutandis Amanalachioai κατά Ρουμανίας*, αριθ. 4023/04, § 93, 26 Μαΐου 2009).

86. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει επίσης ότι, όταν πρόκειται για την εκτέλεση αποφάσεων σχετικά με την επιστροφή ενός παιδιού, η κατανόηση και η συνεργασία όλων των ενδιαφερομένων είναι πάντα σημαντικός παράγοντας (βλέπε *Ignaccolo-Zenide*, όπ.π., § 94). Επιπλέον, όταν προκύπτουν δυσκολίες, κυρίως λόγω της άρνησης του προσώπου με το οποίο διαμένει το παιδί να προχωρήσει στην εκτέλεση της απόφασης που διατάσσει την άμεση επιστροφή του, εναπόκειται στις αρμόδιες αρχές να επιβάλουν τις κατάλληλες κυρώσεις, ακόμη και αυτεπαγγέλτως, σε σχέση με την έλλειψη αυτή συνεργασίας και, μολονότι τα αναγκαστικά μέτρα κατά των παιδιών δεν είναι, κατ' αρχήν, επιθυμητά σε αυτόν τον ευαίσθητο τομέα, η προσφυγή σε κυρώσεις δεν πρέπει να αποκλείεται σε περίπτωση προδήλως παράνομης συμπεριφοράς του προσώπου με το οποίο ζει το παιδί (βλ. *Maumousseau και Washington κατά Γαλλίας*, αριθ. 39388/05, § 83, 6 Δεκεμβρίου 2007).

87. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι ο Κ.Κ. δεν συμμορφώθηκε στις 11 Ιουνίου 2020 με την υποχρέωσή του να παραδώσει τα

παιδιά στην προσφεύγουσα σύμφωνα με την εκτελεστή διαταγή. Επιπλέον, δεν συμμορφώθηκε σε οποιαδήποτε μελλοντική ημερομηνία, παρόλο που η προσφεύγουσα προσπάθησε να την εκτελέσει ζητώντας τη συνδρομή της αστυνομίας. Περιορίστηκε στην υποβολή διαφόρων νέων καταγγελιών στην προσπάθειά του να ανατρέψει την απόφαση ανάθεσης της επιμέλειας στην προσφεύγουσα. Δεν διαφεύγει της προσοχής του Δικαστηρίου ότι έκτοτε η προσφεύγουσα δεν μπόρεσε να ανακτήσει τα παιδιά της ή έστω να έχει οποιαδήποτε ουσιαστική επαφή μαζί τους. Φαίνεται ότι η μόνη επαφή που είχε η προσφεύγουσα με τα δύο παιδιά της ήταν μια συνάντηση, η οποία πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με την προσωρινή διαταγή αριθ. 35/2021, η οποία διήρκεσε μόνο λίγα λεπτά και στη συνέχεια τερματίστηκε λόγω της άρνησης των παιδιών να μείνουν μαζί της (βλ. σκέψη 27 ανωτέρω). Σημειώνεται, επομένως, ότι η παρούσα υπόθεση χαρακτηρίζεται από σαφή έλλειψη συνεργασίας εκ μέρους του Κ.Κ., ο οποίος εμπόδιζε συστηματικά τις προσπάθειες των αρχών να επανενώσουν την προσφεύγουσα με τα παιδιά της. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι το γεγονός αυτό δεν απαλλάσσει τις αρχές από την ευθύνη τους να κάνουν ό,τι είναι απαραίτητο για να διευκολύνουν την επανένωση αυτή (βλέπε *Aneva και άλλοι κατά Βουλγαρίας*, αριθ. 66997/13 και 2 άλλοι, § 114, 6 Απριλίου 2017).

88. Εξετάζοντας επομένως τις ενέργειες των αρχών και την ανταπόκρισή τους στις αιτήσεις συνδρομής της προσφεύγουσας για την εκτέλεση της σχετικής απόφασης, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αστυνομία πραγματοποίησε τρεις έρευνες στο σπίτι του Κ.Κ. και των συγγενών του, αλλά δεν βρήκε τα παιδιά (βλέπε παραγράφους 24 και 26 ανωτέρω). Ωστόσο, το Δικαστήριο δεν μπορεί παρά να συμφωνήσει με την παρατήρηση της προσφεύγουσας ότι σε ένα τόσο μικρό χωριό (με ογδόντα κατοίκους, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, οι οποίοι δεν έχουν διαψευστεί), ο εντοπισμός των παιδιών, τα οποία φοιτούσαν στο σχολείο, δεν θα μπορούσε να είναι τόσο δύσκολος.

89. Επιπλέον, η προσφεύγουσα προσέφυγε σε ποινική διαδικασία στην οποία κατήγγειλε ότι τα παιδιά είχαν απαχθεί από τον Κ.Κ. και τους συγγενείς του λόγω παράλειψης. Ωστόσο, η εν λόγω διαδικασία αποδείχθηκε αναποτελεσματική, καθώς η σχετική καταγγελία υποβλήθηκε το 2020 και για περισσότερα από τρία έτη δεν εκδόθηκε πρωτοβάθμια απόφαση λόγω διαδοχικών αναβολών της εξέτασης της υπόθεσης. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι σε περιστάσεις όπως αυτές της παρούσας υπόθεσης, η πάροδος του χρόνου αποτελεί καθοριστικό παράγοντα. Όσον αφορά την πρόσθετη προσφυγή της προσφεύγουσας σε αστική διαδικασία, είναι σαφές ότι ζήτησε να καταρτιστεί ένα πρόγραμμα επικοινωνίας ώστε να μπορεί να έχει επαφή με τα παιδιά της. Ωστόσο, η απόφαση αυτή επίσης δεν εκτελέστηκε, καθώς φαίνεται ότι έγινε μόνο μία προσπάθεια, η οποία όμως ήταν ανεπιτυχής (βλ. σκέψη 22 ανωτέρω). Από τις παρατηρήσεις των διαδίκων δεν προκύπτει εάν πράγματι έγιναν πρόσθετες προσπάθειες. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η προσφεύγουσα ανέφερε την αποτυχία να αποκτήσει πρόγραμμα επικοινωνίας στην αστυνομία, η οποία έκανε συστάσεις στον Κ.Κ., αλλά δεν φαίνεται ότι υπήρξε οποιαδήποτε συνέχεια στο πλαίσιο αυτό.

90. Όσον αφορά τις ενέργειες του εισαγγελέα, ο οποίος ενημερώθηκε τόσο από την υποβολή της σχετικής καταγγελίας από την προσφεύγουσα όσο και από μεταγενέστερες αιτήσεις που του απηύθυνε, η Κυβέρνηση δεν προσκόμισε στοιχεία για οποιαδήποτε ενέργεια στην οποία προέβη ο εισαγγελέας για να διευκολύνει την επανένωση της προσφεύγουσας με τα παιδιά της.

91. Από τις παραπάνω παρατηρήσεις προκύπτει ότι η προσφεύγουσα κατέληξε ανίκανη να εκτελέσει την απόφαση με την οποία της ανατέθηκε η επιμέλεια των δύο παιδιών της για σημαντικό χρονικό διάστημα, ενώ ζούσε σε άλλη πόλη και προσπαθούσε να βρει τρόπους επικοινωνίας μαζί τους χωρίς επαρκή υποστήριξη από τις εγχώριες αρχές, οι οποίες επέτρεψαν να παγιωθεί

μια de facto κατάσταση στην αγνόηση των δικαστικών αποφάσεων (βλ. *Strumia κατά Ιταλίας*, αριθ. 53377/13, § 122, 23 Ιουνίου 2016).

92. Το Δικαστήριο αναγνωρίζει ότι σε κάποια χρονική στιγμή τα παιδιά άρχισαν να διστάζουν να πάνε και να ζήσουν με την προσφεύγουσα (βλέπε παράγραφο 22 ανωτέρω). Σημειώνει ότι η κατάσταση αυτή προκλήθηκε πιθανότατα από την παράνομη άρνηση του άλλου γονέα να συμμορφωθεί με τις εν λόγω αποφάσεις και από την αναποτελεσματικότητα των μέτρων εκτέλεσης. Διαπιστώνει ότι η παρατεταμένη έλλειψη εκτέλεσης συνέβαλε στη δημιουργία και παγίωση μιας κατάστασης στην οποία η πάροδος του χρόνου αποξένωσε ουσιαστικά την προσφεύγουσα και τα παιδιά της, γεγονός που ενίσχυσε σημαντικά τις δυσκολίες εκτέλεσης των αποφάσεων.

93. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι εθνικές αρχές δεν έλαβαν αποτελεσματικά μέτρα για την εφαρμογή των εθνικών αποφάσεων για την ανάθεση της επιμέλειας στην προσφεύγουσα, ενώ τα παιδιά ήταν ακόμη πολύ μικρά και ενδεχομένως είχαν θετική στάση απέναντι στην προσφεύγουσα. Εν συνεχεία, επί επτά περίπου έτη, η προσφεύγουσα υπέμεινε τη συμπεριφορά του πατέρα που εμπόδιζε τη δημιουργία μιας πραγματικής σχέσης μεταξύ αυτής και των παιδιών, κατά παράβαση των σχετικών εθνικών αποφάσεων, χωρίς ο ίδιος να επωμίζεται τις συνέπειες αυτής της αδιάλλακτης συμπεριφοράς. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι δυνατότητες επανένωσης θα μειωθούν σταδιακά και τελικά θα εξαφανιστούν εάν ο γονέας που δεν ζει με τα παιδιά και προσπαθεί να εκτελέσει απόφαση ανάθεσης της επιμέλειας και τα παιδιά δεν βοηθηθούν να έχουν οποιαδήποτε επαφή (βλ. *Gorgulu κατά Γερμανίας*, αριθ. 74969/01, § 46, 26 Φεβρουαρίου 2004).

94. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι δεν είναι ο ρόλος του να υποκαταστήσει τις εθνικές αρχές στην αξιολόγηση των ειδικών μέτρων που ήταν αναγκαίο να ληφθούν υπό τις περιστάσεις, δεδομένου ότι οι αρχές αυτές είναι κατ' αρχήν σε καλύτερη θέση να λάβουν τέτοιες αποφάσεις (βλέπε

Stankova κατά Σλοβακίας, αριθ. 7205/02, § 59, 9 Οκτωβρίου 2007). Σημειώνει, ωστόσο, ότι τα μέτρα που ελήφθησαν δεν οδήγησαν στην επιστροφή των παιδιών στην προσφεύγουσα, ούτε οδήγησαν στην αποκατάσταση οποιουδήποτε είδους ουσιαστικής επαφής μεταξύ αυτής και των παιδιών με σκοπό την αποκατάσταση των σχέσεων. Ο υπαίτιος γονέας, ο Κ.Κ., ο οποίος αρνήθηκε να τηρήσει μια τελεσίδικη δικαστική απόφαση, παρέμεινε σε μεγάλο βαθμό ανεξέλεγκτος, γεγονός που του επέτρεψε να επιμείνει στην παρεμπόδιση όλων των σχετικών προσπαθειών. Οι αρμόδιες αρχές, αντιμέτωπες με μια τέτοια παρεμπόδιση, δεν διασφάλισαν την έγκαιρη εφαρμογή και υλοποίηση των κατάλληλων προπαρασκευαστικών μέτρων (βλ. *Aneva και λοιποί*, όπ.π., § 116, και *Zavrel κατά της Τσεχικής Δημοκρατίας*, αριθ. 14044/05, § 52, 18 Ιανουαρίου 2007, πρβλ. *Krasicki κατά Πολωνίας*, αριθ. 17254/11, § 93, 15 Απριλίου 2014). Κατά συνέπεια, λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω και παρά το περιθώριο εκτίμησης του εναγόμενου Κράτους στο θέμα αυτό, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι οι αρχές απέτυχαν να προβούν αποτελεσματικά σε κατάλληλες και έγκαιρες ενέργειες για την επιβολή του δικαιώματος της προσφεύγουσας στην επιστροφή των παιδιών της.

95. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο θεωρεί ότι, παραλείποντας να ενεργήσουν με επιμέλεια, οι εθνικές αρχές, με τη συμπεριφορά τους, ευνόησαν την ένταξη των παιδιών στο νέο τους περιβάλλον και έτσι συνέβαλαν αποφασιστικά στην εδραίωση μιας *de facto* κατάστασης αντίθετης προς το δικαίωμα της προσφεύγουσας που προστατεύεται από το άρθρο 8 της Σύμβασης (βλέπε *Amanalachioai*, όπ.π., § 95).

96. Οι ανωτέρω εκτιμήσεις είναι επαρκείς για να επιτρέψουν στο Δικαστήριο να συμπεράνει ότι οι αρχές δεν προέβησαν αποτελεσματικά σε κατάλληλες και έγκαιρες ενέργειες για την επιβολή του δικαιώματος της προσφεύγουσας στην επιστροφή των παιδιών της.

97. Κατά συνέπεια, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 8 της Σύμβασης.

II. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 41 ΚΑΙ 46 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

A. Εφαρμογή του άρθρου 46 της Σύμβασης

98. Το σχετικό μέρος του άρθρου 46 της Σύμβασης προβλέπει:

"1. Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να συμμορφώνονται προς τις οριστικές αποφάσεις του Δικαστηρίου επί των διαφορών στις οποίες είναι διάδικοι.

2. Η οριστική απόφαση του Δικαστηρίου διαβιβάζεται στην Επιτροπή Υπουργών, η οποία εποπτεύει την εκτέλεση της εν λόγω απόφασης."

99. Η προσφεύγουσα ζήτησε από το Δικαστήριο να παράσχει καθοδήγηση για την εκτέλεση της απόφασης, όχι μόνο όσον αφορά τη συγκεκριμένη υπόθεση, αλλά και όσον αφορά τα γενικά νομοθετικά μέτρα που ενδέχεται να απαιτούνται για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εκτέλεση των αποφάσεων επιμέλειας.

100. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι η αναφορά γενικών μέτρων δεν ήταν απαραίτητη.

101. Το Δικαστήριο επισημαίνει ότι με το άρθρο 46 της Σύμβασης τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη ανέλαβαν την υποχρέωση να συμμορφώνονται προς τις τελεσίδικες αποφάσεις του Δικαστηρίου σε κάθε διαφορά στην οποία είναι διάδικοι, η εκτέλεση των οποίων εποπτεύεται από την Επιτροπή Υπουργών. Προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι μια απόφαση με την οποία το Δικαστήριο διαπιστώνει παραβίαση επιβάλλει στο εναγόμενο Κράτος νομική υποχρέωση όχι μόνο να καταβάλει στους ενδιαφερομένους τα ποσά που επιδικάστηκαν ως δίκαιη ικανοποίηση, αλλά και να επιλέξει, υπό την εποπτεία της Επιτροπής Υπουργών, τα γενικά ή/και, ενδεχομένως, τα ατομικά μέτρα που πρέπει να λάβει στην εσωτερική έννομη τάξη του για να θέσει τέλος στην παραβίαση που διαπίστωσε το Δικαστήριο και να αποκαταστήσει, στο μέτρο του δυνατού, τις συνέπειες (βλ. *Scozzari και Guinta κατά Ιταλίας* [GC], αριθ. 39221/98 και 41963/98, § 249, ECHR 2000-VIII). Επιπλέον, υπό την επιφύλαξη

του ελέγχου από την Επιτροπή Υπουργών, το εναγόμενο Κράτος παραμένει ελεύθερο να επιλέξει τα μέσα με τα οποία θα εκπληρώσει τη νομική του υποχρέωση βάσει του άρθρου 46 της Σύμβασης, υπό την προϋπόθεση ότι τα μέσα αυτά είναι συμβατά με τα συμπεράσματα που διατυπώνονται στην απόφαση του Δικαστηρίου. Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, δεν είναι αναγκαίο στην παρούσα υπόθεση να υποδείξει γενικά μέτρα στο εναγόμενο Κράτος.

Β. Εφαρμογή του άρθρου 41 της Σύμβασης

102. Το άρθρο 41 της Σύμβασης προβλέπει:

"Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση."

1. Αποζημίωση

103. Η προσφεύγουσα ζητά 50.000 ευρώ για ηθική βλάβη, τονίζοντας ότι η πιθανότητα οικογενειακής επανένωσης με τα παιδιά της μειώθηκε σταδιακά λόγω της αδράνειας των αρχών.

104. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι το αιτούμενο ποσό ήταν υπερβολικό και ότι η διαπίστωση παραβίασης του άρθρου 8 της Σύμβασης θα αποτελούσε επαρκή αποζημίωση για την προσφεύγουσα.

105. Το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρότητα της παραβίασης και το γεγονός ότι η προσφεύγουσα δεν μπόρεσε να δει τα παιδιά της για σχεδόν επτά χρόνια, επιδικάζει στην προσφεύγουσα 15.000 ευρώ για ηθική βλάβη, συν κάθε φόρο που μπορεί να επιβληθεί.

2. Δικαστικά έξοδα

106. Η προσφεύγουσα ζήτησε επίσης να προσαυξηθεί το ποσό που θα της επιδικαστεί κατά 20% και να προστεθούν στο ποσό αυτό επιπλέον 1.000 ευρώ

για τα έξοδα και τις δαπάνες στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου, σύμφωνα με τη συμφωνία της για νομική εκπροσώπηση με τον αντιπρόσωπό της.

107. Η Κυβέρνηση υποστήριξε ότι η προσφεύγουσα δεν είχε προσκομίσει τιμολόγια που να δικαιολογούν τα αιτούμενα νομικά έξοδα και συνεπώς το αίτημά της θα έπρεπε να απορριφθεί.

108. Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, η προσφεύγουσα δικαιούται την επιστροφή των δικαστικών εξόδων μόνο εφόσον αποδεικνύεται ότι αυτές πραγματοποιήθηκαν πράγματι και αναγκαστικά και είναι εύλογες ως προς το ύψος τους. Εν προκειμένω, λαμβάνοντας υπόψη τα έγγραφα που έχει στην κατοχή του και τα ανωτέρω κριτήρια, το Δικαστήριο θεωρεί εύλογο να επιδικάσει το ποσό των 1.000 ευρώ για δικαστικά έξοδα της διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου, πλέον κάθε φόρου που μπορεί να επιβαρύνει την προσφεύγουσα.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή,
2. *Διαπιστώνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 8 της Σύμβασης,
3. *Κρίνει*
 - (α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στην προσφεύγουσα, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση καθίσταται τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, τα ακόλουθα ποσά:
 - (i) 15.000 ευρώ (δεκαπέντε χιλιάδες ευρώ), συν κάθε φόρο που μπορεί να επιβληθεί, για ηθική βλάβη,
 - (ii) 1.000 ευρώ (χίλια ευρώ), συν κάθε φόρο που μπορεί να επιβαρύνει την προσφεύγουσα, για δικαστικά έξοδα,
 - (β) ότι από τη εκπνοή των προαναφερθέντων τριών μηνών και μέχρι τον διακανονισμό θα καταβάλλονται απλοί τόκοι επί των ανωτέρω ποσών με

επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κατά την περίοδο υπερημερίας προσαυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες,

4. Απορρίπτει κατά τα λοιπά το αίτημα της προσφεύγουσας για δίκαιη ικανοποίηση.

Έγινε στην αγγλική γλώσσα και κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 9 Απριλίου 2024, σύμφωνα με το άρθρο 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

Υπογραφή
Milan Blasko
Γραμματέας

Υπογραφή
Pere Pastor Vilanova
Πρόεδρος

Αριθμός σελίδων προς μετάφραση: 29

Αριθμός μεταφρασμένων σελίδων: 45 (12316 λέξεις)

Επίσημη μετάφραση ως προς την πιστή και ακριβή απόδοση του περιεχομένου χωρίς μεταβολές, εκ του πρωτοτύπου από την αγγλική στην ελληνική γλώσσα

Αθήνα, 09.07.2024